

T. C. ANADOLU ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

**ESKİŞEHİR'DEKİ ORTAÖĞRETİM KURUMLARINDA GÖREVLİ
YABANCI DİL ÖĞRETMENLERİNİN HİZMETİÇİ EĞİTİM
İHTİYAÇLARI VE EĞİTİM - ÖĞRETİMDE
KARŞILAŞTIKLARI GÜÇLÜKLER**

(Yüksek Lisans Tezi)

F. Dürnev YAZICIOĞLU

Eskişehir, 1986

DEĞERLENDİRME KURULU ÜYELERİ

(Ünvanı, Adı ve Soyadı

(İmza)

Başkan : Prof. Dr. Kâmuran...Çilenti

Üye : Yrd. Doç. Dr. Ahmet Konrot

Üye : Yrd. Doç. Dr. Mehmet Aliç

Üye :

Tez'in kabul edildiği tarih: 15.7.1986

ÖNSÖZ

Bu araştırma, Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü "Eğitim Bilimleri Yüksek Lisans Programı"nda yapılan bir çalışmadır.

Bu çalışmanın temel amacı, Eskişehir'deki ortaöğretim kurumlarında görevli yabancı dil öğretmenlerinin "Konu Alanı ve Öğretmenlik Meslek Bilgisi" ile ilgili hizmetiçi eğitim ihtiyaçları ve eğitim, öğretimde karşılaştıkları güçlükleri saptamaktır. Aynı zamanda sözü edilen sorunların çözümüne yönelik öneriler oluşturmak, böylece yabancı dil öğretimi politikasına katkıda bulunmak da bu çalışmanın amaçları arasındadır.

İlgili literatürün incelenmesi sırasında, yabancı dil öğretmenlerinin hizmetiçi eğitimleriyle doğrudan ilişkili yeterli bir araştırma bulunmadığından, araştırma ile bu açıdan görülen boşluğun bir ölçüde doldurulması da düşünülmektedir.

Araştırma uygulamaya yönelik bir çalışma olduğundan bilgi toplama, rapor yazma aşamalarında pek çok meslekdaşın ve yöneticinin katkıları olmuştur. Bunlardan bazılarını burada anımsamak bana sevinç verecektir.

Öncelikle, yapıcı eleştirileriyle bana yol gösteren Sayın Prof.Dr.Kamuran Çilenti'ye, araştırmanın başından beri beni yönlendiren, bilgilerinden yararlandığım, yardımlarını esirgemeyen tez danışmanım Sayın Yrd.Doç.Dr.Mehmet Aliç'a, istatistiksel hesaplamalarda yardımcı olan Sayın Dr.Enbiya Ağaoğlu'na, Sayın Doç.Dr.Yahya Özsoy'a kaynak temininde büyük yardımlarını gördüğüm Sayın Yrd.Doç.Dr. Aytaç Açıkalin'a teşekkürü borç biliyorum.

Anket uygulamaya gittiğim Eskişehir'deki bütün ortaöğretim kurumlarının müdür, diğer yönetici ve yabancı dil öğretmenlerine; yazım işlerini yürüten Semra Ünan'a teşekkür ediyorum.

F.Dürnev Yazıcıoğlu

Eskişehir, Haziran 1986

İÇİNDEKİLER

Sayfa

ÖNSÖZ

TABLolar

ŞEKİLLER

BÖLÜM

I. GİRİŞ	1
Problem Durumu	1
Problem	
Denenceler	5
Sayıltılar	6
Sınırlamalar, Araştırmanın Önemi	7
Tanımlamalar	7
II. İLGİLİ KAYNAKLAR	9
III. YÖNTEM	15
Araştırmanın Yöntemi	15
Evren ve Örneklem	15
Bilgi Toplama Araçları	16
Uygulama, Bilginin Analizi ve Kullanılan	
İstatistiksel Teknikler	18
IV. BULGULAR VE YORUM	19
Öğretmenlerin Temel Özellikleri ile İlgili	
Bulgular ve Yorumlar	19
Konu Alanı ile İlgili Bulgular ve Yorumlar	34
Öğretmenlik Meslek Bilgisi ile İlgili Bulgular	
ve Yorumlar	47
Öğretmenlerin Eğitim ve Öğretim Etkinliklerin-	
de Karşılaştıkları Güçlüklerle İlgili Bulgular	
ve Yorumlar	60
V. ÖZET, YARGI ve ÖNERİLER	
Özet	76
Yargı	80
ÖNERİLER	
Uygulayıcılar İçin Öneriler	82
Araştırmacılar İçin Öneriler	83

	<u>Sayfa</u>
EKLER	84
A	85
B	86
C	87
Ç	88
D	89
KAYNAKÇA	96

TABLOLAR

TABLO	<u>Sayfa</u>
1. ARAŞTIRMANIN EVRENİ	16
2. ARAŞTIRMANIN ÖRNEKLEMİ	17
3. YABANCI DİL ÖĞRETMENLERİNİN OKULLARA GÖRE DAĞILIMI	20
4. YABANCI DİLİN TÜRÜNE GÖRE ÖĞRETMEN DAĞILIMI	21
5. YABANCI DİL ÖĞRETMENLERİNİN YAŞ GRUPLARINA GÖRE DAĞILIMI	22
6. YABANCI DİL ÖĞRETMENLERİNİN HİZMET SÜRELERİNE GÖRE DAĞILIMI	24
7. YABANCI DİL ÖĞRETMENLERİNİN CİNSİYETE GÖRE DAĞILIMI	24
8. YABANCI DİL ÖĞRETMENLERİNİN MEZUN OLDUKLARI YÜKSEK ÖĞRETİM KURUMLARINA GÖRE DAĞILIMI	26
9. YABANCI DİL ÖĞRETMENLERİNİN PEDAGOJİK FORMASYON KAZANMA BİÇİMİ	27
10. YABANCI DİL ÖĞRETMENLERİNİN YURT DIŞINDA YABANCI DİL EĞİTİMİ İLE İLGİLİ BİR HİZMETİÇİ EĞİTİM PROGRAMINA KATILMA DURUMU	29
11. YABANCI DİL ÖĞRETMENLERİNİN YURT İÇİNDE YABANCI DİL EĞİTİMİ İLE İLGİLİ BİR HİZMETİÇİ EĞİTİM PROGRAMINA KATILMA DURUMU	30
12. YABANCI DİL ÖĞRETMENLERİNİN YABANCI DİL ÖĞRETİMİ İLE İLGİLİ HİZMETİÇİ EĞİTİM PROGRAMINA KATILMA SAYISI	32
13. YABANCI DİL ÖĞRETMENLERİNİN KATILDIKLARI HİZMETİÇİ EĞİTİM PROGRAMININ İÇERİĞİ	33
14. YABANCI DİL ÖĞRETMENLERİNİN OKUDUKLARI BİR METNİ ANLAMA YETERLİK DERECEŚİ	35
15. YABANCI DİL ÖĞRETMENLERİNİN DİNLEDİKLERİ BİR METNİ ANLAMA YETERLİK DERECEŚİ	37
16. YABANCI DİL ÖĞRETMENLERİNİN DÜŞÜNDÜKLERİ BİR KONUYU ANLATMA YETERLİK DERECEŚİ	39
17. YABANCI DİL ÖĞRETMENLERİNİN DÜŞÜNDÜKLERİ BİR KONUYU YAZABİLME YETERLİK DERECEŚİ	40

18. YABANCI DİL ÖĞRETMENLERİNİN HİZMETİÇİ EĞİTİM KURSLARI İLE YABANCI DİL BİLGİLERİNİ GELİŞTİREBİLECEKLERİ GÖRÜŞÜNE KATILMA DERECEŚİ	44
19. YABANCI DİL ÖĞRETMENLERİNİN YABANCI DİLDEKİ YAYINLARI İZLEME ALIŞKANLIK DERECEŚİ	45
20. YABANCI DİL ÖĞRETMENLERİNİN YABANCI KÜLTÜR MERKEZLERİ İLE İLETİŞİM KURABİLME YETERLİK DERECEŚİ	47
21. YABANCI DİL ÖĞRETMENLERİNİN PEDAGOJİK FORMASYON YÖNÜNDEN FARKLILIĞI GÖRÜŞÜNE KATILMA DERECEŚİ	48
22. YABANCI DİL ÖĞRETMENLERİNİN PEDAGOJİK FORMASYON YÖNÜNDEN YETERSİZLİKLERİNİN EĞİTİM VE ÖĞRETİM ETKİNLİKLERİNDE YETERSİZLİĞE NEDEN OLDUĞU GÖRÜŞÜNE KATILMA DERECEŚİ	50
23. YABANCI DİL ÖĞRETMENLERİNİN GENÇLERİN BEDENSEL ZİHNSEL VE PSİKOLOJİK GELİŞMELERİ HAKKINDAKİ BİLGİLERİNİN YETERLİ OLMADIĞI GÖRÜŞÜNE KATILMA DERECEŚİ	52
24. YABANCI DİL ÖĞRETMENLERİNİN ÖĞRENCİLERLE İLETİŞİM KURMAKTA GÜÇLÜK ÇEKMEKTE OLDUKLARI GÖRÜŞÜNE KATILMA DERECEŚİ	54
25. YABANCI DİL ÖĞRETMENLERİNİN MODERN ÖĞRETİM YÖNTEMLERİ İLE İLGİLİ HİZMETİÇİ EĞİTİME İHTİYAÇ DUYMA GÖRÜŞÜNE KATILMA DERECEŚİ	55
26. YABANCI DİL ÖĞRETMENLERİNİN MODERN ARAÇ VE GEREÇLERİ KULLANMA İLE İLGİLİ HİZMETİÇİ EĞİTİME İHTİYAÇ DUYMA GÖRÜŞÜNE KATILMA DERECEŚİ	57
27. YABANCI DİL ÖĞRETMENLERİNİN PROGRAM GELİŞTİRME AÇISINDAN HİZMETİÇİ EĞİTİME İHTİYAÇ DUYMA GÖRÜŞÜNE KATILMA DERECEŚİ	59
28. YABANCI DİL ÖĞRETMENLERİNİN DİL ÖĞRETİMİ İÇİN GEREKLİ BASILI KAYNAKLARIN NİTELİĞİNİN YETERLİLİĞİ GÖRÜŞÜNE KATILMA DERECEŚİ	61
29. YABANCI DİL ÖĞRETMENLERİNİN YABANCI DİL ÖĞRETİMİ İÇİN GEREKLİ MEVCUT ARAÇ VE GEREÇİN SAYICA YETERLİLİĞİ GÖRÜŞÜNE KATILMA DERECEŚİ	62
30. YABANCI DİL ÖĞRETMENLERİNİN KALABALIK SINIFLARIN EĞİTİM VE ÖĞRETİMİ GÜÇLEŞTİRDİĞİ GÖRÜŞÜNE KATILMA DERECEŚİ	64

31. YABANCI DİL ÖĞRETMENLERİNİN ÖĞRENCİLERİN YABANCI DİLE KARŞI OLUMSUZ TUTUMLARININ SINIF ATMOSFERİNİ ETKİLEDİĞİ GÖRÜŞÜNE KATILMA DERECEŚİ	67
32. YABANCI DİL ÖĞRETMENLERİNİN YABANCI DİL ÖĞRETİMİ PROGRAMINI SÜRE VE İÇERİK BAKI- MINDAN YETERLİ BULMA GÖRÜŞÜNE KATILMA DERECEŚİ	69
33. YABANCI DİL ÖĞRETMENLERİNİN HİZMETİÇİ EĞİTİM PROGRAMLARININ GENEL OLARAK ÖĞRETMENLERİN İHTİYACINI KARŞILADIĞI GÖRÜŞÜNE KATILMA DERECEŚİ	71
34. YABANCI DİL ÖĞRETMENLERİNİN HİZMETİÇİ EĞİTİM PROGRAMLARININ ÜNİVERSİTELERE DEVREDİLMESİNİN YERİNDE BİR KARAR OLDUĞU GÖRÜŞÜNE KATILMA DERECEŚİ	74

BÖLÜM I

GİRİŞ

Bu bölümde araştırmanın gerekçesini içeren problem durumu, problem, alt problemler, denenceler, sayıltılar, sınırlamalar, araştırmanın önemi ve tanımlamalar yer almaktadır.

Problem Durumu

Bilim ve teknolojinin hızla geliştiği bir çağda sosyal, kültürel ve ekonomik alanlarda köklü değişimler ve gelişmeler olmaktadır. Her ülkede, bu değişiklik ve gelişmeleri izleme, uyum sağlama, bilimsel araştırmalar yapma, diğer ülkelerle ilişkiler kurabilme çabaları gözlenmektedir. Ülkelerin birbirleriyle iletişim kurabilmeleri, değişiklik ve gelişmelerden yararlanabilmeleri, en etkin biçimde dil yardımıyla gerçekleşebilir. Çünkü dil; "düşünce, duygu ve isteklerin bir toplumda ses ve anlam yönünden ortak olan ögeler ve kurallardan yararlanarak başkalarına aktarılmasını sağlayan çok yönlü, çok gelişmiş bir dizge" olarak tanımlanmaktadır (Aksan, 1977:55). Ancak çağımızda bireylerin diğer ülkelerdeki gelişmeleri izleyebilmeleri, yeniliklerden yararlanabilmeleri, ülkelerle iletişim kurabilmeleri için kendi toplumunda konuşulan dil yeterli olmamakta, bir başka dili öğrenmeleri zorunlu hale gelmektedir. Dalgalian (1981:86) yabancı dili; "karşılıklı etkileşimleri geliştiren, evrenselleşme ile doğrudan ilişkili bir iletişim ara-

cı ve önemi ilişkilerin hızıyla büyüyen sosyal, insancıl bir temel düşünce" olarak tanımlanmaktadır. Bireyler ihtiyaç duydukları yabancı dilleri öğrenmek için harekete geçip, yabancı dil sorununa basılı kaynaklardan faydalanarak, o dilin konuşulduğu ülkeye gidip, çevrede yaşayarak ya da okul ve kurslarda öğrenerek çözümler bulmaya çalışmaktadırlar.

Türkiye'de de Cumhuriyet döneminde batılı devletlerle ilişkiler kurulunca, yabancı dil eğitiminin önemi anlaşılmıştır. Yabancı dil eğitimi özel amaçlı öğretim kurumlarında ve Milli Eğitim Gençlik ve Spor Bakanlığına bağlı ortaöğretim kurumlarında verilmeye çalışılmaktadır. 17506 Sayılı Resmi Gazetede yayınlanan 2547 Sayılı Yükseköğretim Yasası'nda, yükseköğretimin amaçları arasında "bilimsel çalışma ve araştırma yapmak, bilgi ve teknoloji üretmek, bilim verilerini yaymak, yurt içi ve yurt dışı kurumlarla işbirliği yapmak suretiyle bilim dünyasının seçkin bir üyesi haline gelmek, evrensel ve çağdaş gelişmelere katkıda bulunmak" ifadesi yer almakta ve yabancı dil eğitimine büyük önem verildiği vurgulanmaktadır. Hazırlanan yükseköğretim yönetmeliği; öğrencilerin yükseköğrenimleri süresince dört yıl kademeli olarak bir yabancı dili izlemeleri ya da bazı üniversitelerde (Boğaziçi Üniversitesi, Orta Doğu Teknik Üniversitesi) yabancı dil hazırlık sınıfı okumalarını zorunlu kılmaktadır. Ancak ortaöğretim kurumlarında altı yıl süre ile yabancı dil eğitimi görmelerine rağmen yükseköğrenim kurumlarını kazanan öğrencilerin yabancı dil bilgilerinin, yabancı dille yazılmış kaynakları anlayıp aktarabilecek düzeyde olmadığı gözlenmektedir. Bu nedenle yükseköğretim kurumlarında yabancı dil öğretimine temelden başlanmaktadır. Ayrıca çalışma hayatına atılan gençlerin daktilo, steno, muhasebe, bilgisayar

yar gibi mesleki kurslar yanında yabancı dil öğrenmek için de özel dershanelere başvurdukları gözlenmektedir. Öğrencilerin gözlenen bu yetersizliklerinde eğitim ortamı, araç-gereç, içerik, amaç kadar önemli bir etken de öğretmen ögesidir (Küçükahmet, 1979:49). Kısaca, okul örgütünün amaçlarının gerçekleştirilmesi yönünden öğretmen, sistemdeki en önemli etken olarak görülmektedir (Alıç,1985: 21). Öğrencilerin gözlenen yetersizliklerinin nedeni öğretmen açısından ele alındığında; yabancı dil öğretmenlerinin hizmet öncesi eğitimlerindeki farklılıklara, hizmetleri sırasında eğitim etkinliklerindeki yetersizliklerine ve eğitimle ilgili sorunlara bağlanabilir. Taymaz'a (1975: 85) göre eğitim; "dinamik bir süreç" olduğundan toplumdaki değişme ve gelişmelerden etkilenmektedir. Eğitimle uğraşan öğretmenlerin de konu alanı bilgileri ve öğretmenlik meslek bilgileri ne kadar yüksek düzeyde olursa olsun, bu değişiklik ve gelişmeleri izleyip uyum sağlamaları, meslek alanlarıyla ilgili bilgilerini yenilemeleri gerekir. Bu amaçla 1960 yılında Milli Eğitim Gençlik ve Spor Bakanlığı bünyesinde Öğretmeni İşbaşında Yetiştirme Bürosu kurulmuştur. 1966 yılında 657 Sayılı Milli Eğitim Temel Kanunu'nun 48.maddesinde belirtilen hükümleri yerine getirmek üzere adı geçen büro, Eğitim Birimi Müdürlüğü'ne ve daha sonra Hizmetiçi Eğitim Daire Başkanlığına dönüşmüştür. Milli Eğitim Gençlik ve Spor Bakanlığı tarafından 1970-1985 yılları arasında yurt içinde tüm öğretmenlere yönelik, hizmetiçi eğitim niteliğinde kurslar düzenlenmiştir. Yurt dışından sağlanan burslarla çeşitli ülkelere kurs için sayıları yeterli olmasa bile yabancı dil öğretmenleri gönderilmiştir. Ancak Başdoğan (1979:37) yurt içinde açılan bu kursların, her yıl yaz aylarında periyodik olarak aynı programın tekrarı şeklinde sürüp gittiği-

ni, bilgi düzeyleri farklı öğretmenlerin ihtiyaçlarını ve yetersizliklerini karşılamaktan uzak kaldığını belirtmektedir. Gerçekten de harcanan emek, zaman, para ve fizik olanaklara karşın öğretmenlerin yeterliğinde 1970 yılından beri bir gelişme gözlenememiştir. Ceyhan (1980:6) ise bu kursları öğretmenin niteliğini ve meslek içi yükselmesini sağlamak için yeterli görmemekte yalnızca sınırlı, amaçlı, kredisiz yaz seminerleri biçiminde yorumlamaktadır.

Ortaöğretim kurumlarına yabancı dil öğretmeni yetiştiren yükseköğretim kurumlarının 1981 yılında üniversitelere bağlanması nedeniyle Bakanlık yabancı dil öğretmenlerinin hizmetiçi eğitimi görevini de 12 Ağustos 1985 tarih ve 18840 Sayılı Resmi Gazete'de üniversitelere devretmiştir. Buna göre; yabancı dil öğretmenlerinin hizmetiçi eğitim ihtiyaçlarını bilimsel yöntemlerle saptamak, alınacak önlemler açısından önemli bir katkı olarak ortaya çıkmaktadır.

Bu araştırma ile Eskişehir'deki ortaöğretim kurumlarında görevli yabancı dil öğretmenlerinin, ileriki yıllarda üniversiteler tarafından düzenlenecek hizmetiçi eğitim programlarından yararlanmaları için hizmetiçi eğitim ihtiyaçlarını, eğitim etkinliklerinde karşılaştıkları sorunları saptamak amaçlanmaktadır. Ayrıca hizmetiçi eğitim programlarının üniversiteler tarafından hazırlanmasından önce öğretmenlerin eğitim ihtiyaçlarının ve eğitimle ilgili sorunlarının belirlenmesi, hizmetiçi eğitim programlarının hazırlanmasında yardımcı olacaktır.

Eskişehir'de ortaöğretim kurumlarında görevli yabancı dil öğretmenlerinin görevlerini yerine getirmedeki yeterlik dereceleri ve bunu etkileyen güçlükler nelerdir?

Problem; öğretmen kavramının dile getirdiği konu alan bilgisi (yabancı dil bilgisi) ve öğretmenlik meslek bilgisi (pedagojik formasyon) boyutlarından ve bu boyutlara bağlı üç alt problemden oluşmaktadır. Bu alt problemler şunlardır:

1. Yabancı dil öğretmenlerinin konu alanları ile ilgili hizmetiçi eğitim ihtiyaçları var mıdır?

2. Yabancı dil öğretmenlerinin öğretmenlik meslek bilgisi ile ilgili hizmetiçi eğitim ihtiyaçları var mıdır?

3. Yabancı dil öğretimi etkinliklerinde öğretmenlerin karşılaştıkları güçlükler nelerdir?

Denenceler

Öğretmen kavramıyla ilgili problem boyutlarına bağlı olarak, araştırmanın denenceleri de üç boyutta toplanmaktadır.

A. Konu Alanı İle İlgili Denenceler

1. Yabancı dil öğretmenleri, okudukları bir metni ve dinledikleri bir konuşmayı kolayca anlayamamaktadırlar.

2. Yabancı dil öğretmenleri, düşündükleri bir konuyu kolayca anlatamamakta ve yazamamaktadırlar.

3. Yabancı dil öğretmenlerinin yabancı dildeki yayınları izleme alışkanlıkları yeterli değildir.

4. Yabancı dil öğretmenlerinin yabancı kültür merkezleri ile iletişimleri yeterli değildir.

B. Öğretmenlik Mesleği İle İlgili Denenceler

1. Yabancı dil öğretmenleri meslek bilgisi (peda-

gojik formasyon) yönünden birbirlerinden farklıdırlar.

2. Yabancı dil öğretmenlerinin; gençlerin bedensel, zihinsel ve psikolojik gelişimi hakkındaki bilgileri yeterli değildir.

3. Yabancı dil öğretmenleri öğrencilerle iletişim kurmakta güçlük çekmektedirler.

4. Yabancı dil öğretmenlerinin; modern öğretim yöntemlerini, araçlarını kullanma, program geliştirme bilgileri yeterli değildir.

C. Yabancı Dil Öğretmenlerinin Eğitim Etkinliklerinde Karşılaştıkları Güçlüklerle İlgili Denenceler

1. Yabancı dil öğretimi için gerekli olan basılı kaynaklar nitelik, araç-gereç, sayı yönünden yeterli değildir.

2. Sınıfların kalabalık olması öğretmenin etkinliğini ve öğrenmeyi olumsuz yönde etkilemektedir.

3. Öğrencilerin okudukları yabancı dile karşı olumsuz tutumları, sınıf atmosferini olumsuz yönde etkilemektedir.

4. Ortaöğretim kurumlarındaki yabancı dil öğretim programı; süre ve içerik bakımından yeterli değildir.

5. Yabancı dil öğretmenlerine yönelik bugüne kadar yapılan hizmetiçi eğitim etkinlikleri genel görünümüyle (içerik, amaç, fizik olanaklar, süre açısından) öğretmenlerce yeterli bulunmamaktadır.

Sayıltılar

Bu araştırmanın dayandığı sayıltılar şunlardır:

1. Öğretmenlerin anket formundaki sorulara verdikleri cevaplar varolan durumu yansıtmaktadır.

2. Seçilen araştırma yöntemi bu araştırmanın ama-

cına, konusuna ve problemlerin çözümlenmesine uygundur.

3. Bu araştırmada veri toplamak için geliştirilen araç (anket), araştırmannın amacına uygundur.

4. Eskişehir Milli Eğitim Gençlik ve Spor Müdürlüğü'nden alınan sayısal verilerin doğruyu yansıttığı kabul edilmektedir.

Sınırlamalar

1. Bu araştırmannın kapsamına sadece Milli Eğitim Gençlik ve Spor Bakanlığı'na bağlı Eskişehir İl merkezindeki ortaöğretim kurumlarında görevli Almanca, Fransızca ve İngilizce öğretmenleri alınmıştır.

2. Hizmetöncesi eğitimini yurt dışında yapan öğretmenler araştırmannın kapsamı dışında bırakılmıştır.

Araştırmannın Önemi

1. Bu araştırmannın sonunda elde edilecek bulgular yabancı dil öğretmeni yetiştiren öğretim kurumlarının eksikliklerini karşılamada yararlı olabilir.

2. Araştırma, Türkiye'de Üniversitelerin yabancı dil eğitimi ile ilgili olarak düzenliyecekleri seminer ve çalışmalarda ışık tutabilir.

3. Araştırma, Anadolu Üniversitesi'nin bölgesel olarak ya da Türkiye genelinde gelecekte yabancı dil öğretmenlerine yönelik olarak yapabileceği eğitim etkinliklerinde yararlı olabilir.

Tanımlamalar

Bu araştırmada kullanılan bazı kavramların tanımları aşağıda verilmektedir.

Alan Bilgisi: Öğretmenlerin öğretim dalı ile ilgili

özel bilgi (Küçükahmet, 1976:8).

Amaç: Eğitim sırasında bir toplumun yeni yetişen bireylerine kazandırmak istediği davranışların bireyde oluşturacağı özellikler (Çilenti, 1984:5).

Eğitim: Bireyin davranışında kendi yaşantısı yoluyla kasıtlı olarak istendik değişme meydana getirme süreci (Ertürk, 1975:12).

Hizmetiçi Eğitim: Yönetici ve personel nitelikleri ile görevlerin gerektirdiği nitelikler arasındaki farkın giderilmesi ve personel niteliklerinin geliştirilmesi için yapılan eğitim (Kaya, 1979:38).

İçerik: Eğitim amaçlarının gerçekleşmesi için yararlanılan kaynak (Varış, 1978:159).

İletişim: Davranış değişikliği meydana getirmek üzere fikir, bilgi, haber, tutum, duygu ve becerilerin paylaşılması süreci (Çilenti, 1984:43).

Meslek Bilgisi: Öğretmen olarak yetişecek bireye kazandırılmak istenen öğretim teknikleri, uygulama, değerlendirme ile ilgili bilgi, beceri ve davranışlar (Küçükahmet, 1976:18).

Öğretim: Bireyin yaşamı boyunca süren eğitiminin okulda, sınıf ortamında planlı ve programlı biçimde yürütüldüğü kesit (Özyürek, 1983:1).

Program: Eğitimci açısından, eğitim durumları düzeni. Öğrenci açısından, eğitim yaşantıları düzeni (Ertürk, 1977:96).

BÖLÜM II

İLGİLİ KAYNAKLAR

Türkiye'de ortaöğretim kurumlarında görevli öğretmenlere ve öğretim programlarına yönelik olarak yapılmış araştırmalar araştırmacı tarafından incelenmiştir. Araştırmamanın çeşitli aşamalarında yararlanılan bu çalışmaların hiç biri yabancı dil öğretmenlerinin hizmetiçi eğitimleriyle doğrudan ilişkili değildir. Ancak her çalışmada; öğretmen algılarına, sorunlarına, hizmetiçi eğitimin önemine, öğretim programlarının değerlendirilmesine yer verilmiştir. Bu araştırma yabancı dil öğretmenlerinin hizmetiçi eğitim ihtiyaçları ve eğitim etkinliklerinde karşılaştıkları güçlüklerle ilişkili ilk araştırmadır.

Benzer bir araştırma "Ortaöğretimde Yabancı Dil Programlarının Değerlendirilmesi" amacı ile Demirel (1979) tarafından yapılmıştır. Ancak, araştırmacı örneklemini İngilizce öğretmenlerinden seçtiğinden bu boyutlarla ilgili bulgular İngilizce öğretmenlerinin hizmetöncesi ve hizmetiçi eğitimleriyle ilgilidir. Araştırmada hizmetiçi eğitim programları; içerik, zamanlama, yurt dışına gönderilme, işbaşında eğitim yönlerinden değerlendirilmiştir. Öğretmenler; hizmetiçi eğitim programlarında meslek konularına (öğretim yöntem ve teknikleri, ölçme ve değerlendirme, araç gereç kullanma, pratik konuşma) önem verilmesinin, yaz aylarında bölgesel, yıl içinde yerel hizmetiçi eğitim kurs ve seminerlerinin yapılmasının, yayın organlarının izlenmesinin, yabancı uzmanlardan yararlanmanın, Yabancı Dil

Geliştirme Merkezi'nin etkin çalışmasının, yurt dışına gönderilmek için yapılacak yabancı dil sınavını kazanmanın gerekli olduğunu vurgulamaktadırlar.

Ortaöğretim sistemiyle ilgili başka bir araştırma Doğan (1972) tarafından yapılmıştır "Ortaöğretim Sisteminin Öğrenci, Öğretmen ve Program Yönünden Değerlendirilmesi" adlı araştırmanın öğretmen boyutunda öğretmenin alan bilgisini ve rehberlik, ölçme değerlendirme, program geliştirme gibi meslek bilgilerini de geliştirmesi belirtilmektedir. Ayrıca öğretmenlerin hizmetiçi eğitimlerinin bir sisteme bağlanması, hizmetiçi eğitim programlarında alan bilgisi ve meslek bilgisine birlikte yer verilmesi istenmektedir.

Fransa'da yabancı dil öğretimiyle ilgili Dalgalian'ın (1981) yaptığı bir araştırmada, dil öğretiminde pedagojinin önemi belirtilmektedir. Araştırmada dil öğretiminin bir iletişim olayı üzerine kurulduğu, iletişimin iyi kurulabilmesi için dil öğretiminin insan psikolojisini çok iyi bilmesinin gerekliliği vurgulanmaktadır.

Ertürk'ün (1970) öğretmenlerin istedik ve istenmedik davranışlarıyla ilgili araştırmasının bulgularına göre, öğretmenlerin; yaygın istedik davranışların öğretmen yetiştirmede hedef olarak saptanmasını, istenmedik davranışları ve yetersizlikleri giderecek programların düzenlenmesini, öğretmenlerin hizmetiçi eğitiminde de aynı hedeflerin izlenmesini istedikleri anlaşılmaktadır.

Aksu'nun (1984) Orta Doğu Teknik Üniversitesini bitiren öğretmenlerle diğer yükseköğretim kurumlarını bitiren öğretmenleri karşılaştırmak amacıyla yaptığı bir çalışma hedeflenen amaca ulaşamamıştır. Ancak öğretmenlerin hizmetiçi eğitim ihtiyaçları ile ilgili bulgular ilgi çekici-

dir. Bulgulara göre, öğretmenlerin; yabancı dil gelişimi, öğretim yöntemleri, konu alanı, ölçme ve değerlendirme, disiplin ve iletişim kurma gibi bilişsel ve duyuşsal konularda hizmetiçi eğitime ihtiyaç duydukları anlaşılmaktadır.

Öğretmenlerle ilgili başka bir araştırma Küçükahmet (1976) tarafından yapılmıştır. "Öğretmen Yetiştiren Kurum Öğretmenlerinin Tutumları" adını taşıyan araştırmanın bulgularına göre, öğretmenler; hizmetiçi eğitimden geçirilmelerini, hizmetiçi eğitim programlarının içerik, alan bilgisi ve meslek bilgisi konularıyla ilgili olmasını, hizmetiçi eğitim programlarında değerlendirmeye yer verilmesini istemektedirler.

Öğretmenlerin hizmetiçi eğitimiyle doğrudan ilişkili ilk araştırma Başaran'a (1966) aittir. İlk ve orta-öğretimde görevli öğretmenlerin hizmetiçi eğitimleriyle ilgili bu ilk araştırmanın bulguları şöyle sıralanmaktadır. Öğretmenler; kendi kendini yetiştirme, araç-gereç kullanma, sınıfta ve okulda disiplini sağlama, çocuk ve gençlik psikolojisi, toplum kalkınmasında öğretmene düşen görevi başarma, öğretim metodları konularında hizmetiçi eğitim programlarına katılmayı istemektedirler. Bundan başka öğretmenler; öğretmenin hizmet içinde yetiştirilmesinde ve eğitimini etkileyen her türlü sorunların çözümünde müfettişin de sorumlulukları paylaşmasını istemektedirler. Araştırmada ayrıca öğretmenlerin okul müdürlerinin, müfettişlerin ve hizmetiçi eğitim programlarının eğitici personelinin de ayrı bir hizmetiçi eğitim programından geçirilmesini istedikleri anlaşılmaktadır. Son olarak araştırmada öğretmenlere yönelik yapılan hizmetiçi eğitim programları fizik olanaklar, araç-gereç, içerik,

değerlendirme ve ödüllendirme açısından yetersiz görülmektedir.

Başdoğan'ın (1979) "Orta Dereceli Okullarda Görev Yapan Matematik ve Fen Öğretmenlerinin Hizmetiçi Eğitim Sorunları" adını taşıyan araştırmasının bulguları şunlardır.

a. Öğretmenler hizmetiçi eğitim etkinliklerinin gerekliliğine inanmakta ve yeterli derecede işlerlik kazanmasını istemektedirler.

b. Öğretmenler alan bilgisi ve pedagojik formasyon konularında hizmetiçi eğitime ihtiyaç duymaktadırlar.

c. Öğretmenler kendi kendilerini değerlendirme konusunda yeterli olmadıklarını, hizmetiçi eğitim programlarının beklenen yararı sağlayamadığını belirtmektedirler.

d. Öğretmenler değişik yetenek, yeterlik ve öğrenim düzeyindeki öğretmenlere aynı hizmetiçi eğitim programının uygulandığı, program hazırlanırken bilimsel yaklaşımlara yeterince ağırlık verilmediği sonucunda birleşmektedirler.

e. Öğretmenler kurs programlarında teorik bilgiye çok, uygulamaya az yer verildiğini, her yıl programların yeniden tekrarlandığını, kursa katılan öğretmenlere yeterli maddi ve fiziki olanakların sağlanmadığını öne sürmektedirler.

Öğretmenlerin hizmetiçi eğitimiyle ilgili daha kapsamlı ve yeni bir araştırma Özyürek'e (1981) aittir. Bu araştırmanın bulguları iki kesitte toplanmıştır. Öğretmenlerin hizmetiçi eğitim programları hakkındaki görüşlerinden ve önerilerinden oluşan ikinci kesit ilgi çekicidir. Bu bölümün bulguları şöyle sıralanmaktadır.

Öğretmenler hizmetiçi eğitim programlarının içeri-

ğini alanlarındaki yeni gelişmeleri öğretme olarak görmektedirler. Oysa öğretmenler, programın içeriğinin öğretmeni daha verimli hale getirme, yeni durumlara uyum, bilim ve teknolojiadaki gelişmeleri öğretme olarak geliştirilmesini istemektedirler.

Öğretmenler, programa katılma ilgisinin artırılmasının, mali ve fiziki sorunların çözülmesinin, katılanlara yeni haklar verilmesinin, değerlendirme yapılmasının, hizmetiçi eğitim programlarında öğretim düzeyinin iyileştirilmesinin gerekli olduğunu belirtmektedirler.

Öğretmenler, hizmetiçi eğitimde öğretici kadronun üniversite öğretim üyelerinden oluşturulmasını ve programlarda yer alan derslerin birbiriyle uyumlu olmasını istemektedirler.

Sebüktekin (1983) Türk Eğitim Derneği Bilimsel Toplantısı'nda "Yabancı Dil Öğretmeni Yetiştirme ve Hizmetiçi Eğitimi" konulu bir bildiri sunmuştur. Bildiride sırasıyla; yabancı dil öğretimi konusunda yapılan çalışmalar, yabancı dil öğretmenin işlevi, özellikleri, yabancı dil öğretmenin yetiştirilmesi ve hizmetiçi eğitimi yer almaktadır. Sebüktekin yabancı dil öğretmenin işlevini "dil öğretimini olabildiğince kolaylaştırmak ve öğrencileri seçmiş oldukları amaca en kısa yoldan ulaştıracak her türlü destek ve yardımı sağlamak" biçiminde tanımlamaktadır.

Bildiride yabancı dil öğretmeni yetiştirme süreci; aday seçimi, yetiştirme izlencesi, yönlendirme izlencesi, staj ve hizmetiçi eğitim gibi süreçler olarak belirtilmektedir. Yabancı dil öğretmeni yetiştirme sürecinde yabancı dil öğretimi dersleri, alan dersleri, genel öğretim dersleri, genel kültür derslerine birlikte yer verilmesinin

gerekliliği açıklanmaktadır. Yabancı dil öğretmeninin uğraş alanına girişini kolaylaştırmak için öğretimin tüm sorumluluklarını taşıyan bir staj döneminin gerekliliği de belirtilmektedir. Bildiride ayrıca uğraş alanına girmiş bulunan öğretmenlerin sürekli olarak hizmetiçi eğitimden geçmelerinin bir zorunluluk olduğu ifade edilmektedir. Hizmetiçi eğitim programlarında yabancı dille ilgili yapısal ve uygulama yeniliklerinin aktarılması, yeni yaklaşım, yöntem ve öğretim teknikleri sunulması, yeni araç-gereçlerin tanıtılıp kullanılmasının öğretilmesi gerekli görölmektedir.

BÖLÜM III

YÖNTEM

Bu bölümde araştırmanın yöntemi, araştırma için belirlenen evren, araştırmada kullanılan bilgi toplama araçları, uygulama, kullanılan istatistiksel teknikler yer almaktadır.

Araştırmanın Yöntemi

Bir alan çalışması niteliğinde olan bu araştırma ile Eskişehir'de ortaöğretim kurumlarında görev yapan yabancı dil öğretmenlerinin mevcut durumlarının betimlenmesi amaçlanmaktadır.

Araştırmanın Evreni ve Örneklemi

Bu araştırmanın evrenini, Eskişehir İl merkezindeki ortaöğretim kurumlarında görevli 227 yabancı dil öğretmeni (Almanca, Fransızca, İngilizce öğretmenleri) oluşturmaktadır.

Tablo 1. Araştırmanın evreni ile ilgili sayısal verileri göstermektedir.

TABLO 1
ARAŞTIRMANIN EVRENİNİ OLUŞTURAN; YABANCI DİL
ÖĞRETMENLERİNİN OKULLARA GÖRE DAĞILIMI

Okul Türü	Okul Sayısı	Alm. Öğr.	Frn. Öğr.	İng. Öğr.	Öğr.Toplam Sayısı
Ortaokul	14	9	5	52	66
Lise	7	15	15	52	82
Anadolu Lisesi	1	1	-	12	13
Meslek Lisesi	8	16	13	37	66
Toplam	30	41	33	153	227

Tablo 1'e göre; Eskişehir İli Belediye sınırları içinde toplam 30 ortaöğretim kurumu bulunmaktadır. Bu kurumlardan 14'ü ortaokul, 7'si genel lise, 1'i Anadolu Lise'si, 8'i meslek lisesidir. 14 ortaokulda toplam 66 yabancı dil öğretmeni görev yapmaktadır. Bu öğretmenlerin 9'u Almanca, 5'i Fransızca, 52'si İngilizce öğretmenidir. 7 genel lisede toplam 82 yabancı dil öğretmeni görev yapmaktadır. Bu öğretmenlerin 15'i Almanca, 15'i Fransızca, 52'si İngilizce öğretmenidir.

1 Anadolu lisesinde toplam 13 yabancı dil öğretmeni görev yapmaktadır. Bu öğretmenlerin 1'i Almanca, 12'si İngilizce öğretmenidir. 8 meslek lisesinde toplam 66 yabancı dil öğretmeni görev yapmaktadır. Bu öğretmenlerin 16'sı Almanca, 13'ü Fransızca, 37'si İngilizce öğretmenidir.

Eskişehir İli Belediye sınırları içindeki 30 ortaöğretim kurumunda görevli 227 yabancı dil öğretmenin tümüne ulaşabilmek istendiğinden ayrıca örneklem alma yoluna gidilmemiştir. 227 yabancı dil öğretmenine ulaşılmış ve anket soruları dağıtılmıştır. Ancak evreni oluşturan 227 yabancı dil öğretmeninden 180'i anket sorularını cevaplamıştır. Bu nedenle 36 Almanca, 30 Fransızca, 114 İngilizce öğretmeninden oluşan 180 kişilik bir öğretmen grubu örneklem olarak kabul edilmiştir.

Tablo 2 Örneklemi oluşturan yabancı dil öğretmenlerinin okullara göre dağılımını göstermektedir.

TABLO 2

**ÖRNEKLEMİ OLUŞTURAN YABANCI DİL ÖĞRETMENLERİNİN
OKULLARA GÖRE DAĞILIMI**

Okul Türü	Okul Sayısı	Alm. Öğr.	Fran. Öğr.	İng. Öğr.	Öğretmen Top.sayısı
Ortaokul	14	8	6	40	54
Lise	7	11	12	39	72
Anadolu Lisesi	1	1	-	7	8
Meslek Lisesi	8	14	10	28	52
Toplam	30	34	28	114	180

Bilgi Toplama Araçları

Bilgi toplama aşamasının en önemli yönlerinden biri araştırmanın amaçlarını gerçekleştirecek araçların geliştirilmesidir. Bu nedenle araç geliştirmeye özen gösterilmiştir. Milli Eğitim Gençlik ve Spor Müdürlüğü yetkililerinden öğretmen sayısı ile okulların adları ve sayılarıyla ilgili bilgiler görüşme yolu ile elde edilmiştir. Alan araştırması için öğretmenlere yönelik 32 sorudan oluşan anket formu, önceden 20 yabancı dil öğretmeninden oluşan bir gruba dağıtılıp bir ön deneme yapılmıştır. Öğretmenlerden gelen tepkilere ve önerilere göre anlaşılmayan durumlar düzeltilmiştir. Araştırmacıların ve eğitim bilimcilerin görüşleri alınarak ankete son şekli verilmiştir. Anket formları uygulanan bittiği tarihten sonra tek tek incelenip değerlendirilmiştir.

Uygulama

Anket formu, evreni oluşturan 227 yabancı dil öğretmenin tümüne bizzat ulaştırılmıştır. Eskişehir İl

merkezindeki ortaöğretim kurumlarıyla ve yabancı dil öğretmenleri ile ilgili bilgileri almak, öğretmenlere anket uygulamak için Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü kanalıyla Milli Eğitim Gençlik ve Spor Müdürlüğü'nden gerekli izin alınmıştır. Anket formlarının öğretmenlere dağıtılıp geri toplanması için 15 günlük bir süre ayrılmıştır. Ancak anket formlarının 227 öğretmene ulaştırılmasına rağmen yabancı dil öğretmenlerinin bir kısmı anket sorularını cevaplamak istememişlerdir. Bazı okullara üç-dört kez gidilmesine rağmen anket formları öğretmenlerden geri alınamamıştır. 15 günlük sürenin bitiminde 180 yabancı dil öğretmeninden anket formları toplanabilmıştır. Böylece 180 öğretmen araştırmanın örnekleme olarak kabul edilmiş ve onlardan elde edilen veriler değerlendirilmiştir.

İstatistiksel Teknikler

Araştırma yabancı dil öğretmenlerinin görüşlerine dayandığından veriler üzerinde yüzdelik hesaplar yapılmış, bulgular tablolar ve şekiller halinde gösterilmiştir.

Bulguların güvenirliliğini sağlamak amacıyla verilere anlamlılık testi uygulanmak istenmiştir. Ancak örnekleme giren yabancı dil öğretmenlerinden 18 öğretmenin fakülte mezunu olduğu, 142 öğretmenin ise üç yıllık Eğitim Enstitüsü mezunu olduğu anlaşılmıştır. Fakülte mezunu öğretmenlerin 30 dan küçük bir grubu oluşturması nedeniyle anlamlılık testinde güvenirliliği temsil etmesi mümkün değildir. Sayısal veriler arasındaki büyük farklılıktan dolayı araştırmada anlamlılık testi uygulanmamıştır.

BÖLÜM IV

BULGULAR VE YORUM

Bu bölümde, yöntem bölümünde açıklanan veri toplama ve istatistiksel çözümleme teknikleriyle elde edilen bulgular ve ilgili yorumlar yer almaktadır. Konunun daha iyi anlaşılmasını sağlamak amacıyla bulgular tablolar ve şekiller halinde verilmektedir. Bulgular ve yorumların verilisinde şu sıra izlenmektedir:

A. Araştırmanın denenceleri ile doğrudan ilişkili olmayan fakat araştırma kapsamına giren, öğretmenlerin temel özellikleri ile ilgili bulgular ve yorumlar.

B. Konu alanı ile ilgili bulgular ve yorumlar.

C. Öğretmenlik mesleğiyle ilgili bulgular ve yorumlar.

D. Yabancı dil öğretmenlerinin eğitim etkinliklerinde karşılaştıkları güçlüklerle ilgili bulgular ve yorumlar.

A. Öğretmenlerin Temel Özellikleri

1. Yabancı Dil Öğretmenlerinin Çalıştıkları Okulun Türü

Anket sorunlarını cevaplayan öğretmenlerin 64'ü (%35,4) genel liselerde, 52'si (%28,8) ortaokullarda, 52'si (%28,8) meslek liselerinde, 8'i (%4,4) Anadolu Lisesi'nde, 5'i (%2,6) ilköğretim Okulu'nda görev yapmaktadır. Tablo 3 Öğretmenlerin çalıştıkları okulların türüne göre dağılımını göstermektedir.

TABLO 3
YABANCI DİL ÖĞRETMENLERİNİN ÇALIŞTIKLARI
OKULLARA GÖRE DAĞILIMI

Okulun Türü	Öğretmen Sayısı N	Yüzde %
Genel Lise	64	35,4
Ortaokul	52	28,8
Meslek Lisesi	52	28,8
Anadolu Lisesi	8	4,4
İlköğretim Okulu	5	2,6
Toplam	180	100

Tablo 3'ün bulgularından yabancı dil öğretmenleri-
nin çalıştıkları okullara göre dağılımında; ilk sırayı
Genel Liselerin aldığı ikinci sırayı Meslek Liseleri ve
Ortaokulların paylaşmakta oldukları üçüncü sırayı Anadolu
Lisesi'nin, dördüncü sırayı İlköğretim Okullarının aldığı
anlaşılmaktadır.

Bulgulardan, Kalkınma Planlarında amaçlanan hedef-
ler doğrultusunda Eskişehir'de eğitim ve öğretime önem ve-
rildiği, Ortaöğretim düzeyinde okullaşma oranının yüksek
olduğu anlaşılmaktadır. Ayrıca Eskişehir'de, kamu ve özel
sektörlere ait sanayi kuruluşlarının artması ve Anadolu
Üniversitesi'nin bulunması nedeniyle okullaşma oranının
yüksek olduğu ve teknik öğretime önem verildiği söylenebi-
lir. Meslek Liselerinden Endüstri Meslek ve Motor Meslek
Liseleri sanayi kuruluşlarına kalifiye teknik eleman ye-
tiştirmek amacıyla kurulmuştur. Bu öğretim kurumları, genç-
lerin kısa yoldan hayata atılıp, meslek sahibi olmalarını
sağladığından öğrenci velileri ve gençler tarafından ter-
cih edildikleri düşünülmektedir. Bu nedenle Eskişehir'de
Meslek Liselerinin sayısının fazla olduğu söylenebilir.

2. Yabancı Dilin Türü

Araştırma kapsamına giren yabancı dil öğretmenlerinin 114'ü (%63,4) İngilizce, 36'sı (%20) Almanca, 30'u (%16,6) Fransızca öğretmenidir.

Tablo 4 Yabancı dil öğretmenlerinin okuttukları dillere göre dağılımını göstermektedir.

TABLO 4
YABANCI DİLİN TÜRÜNE GÖRE ÖĞRETMEN DAĞILIMI

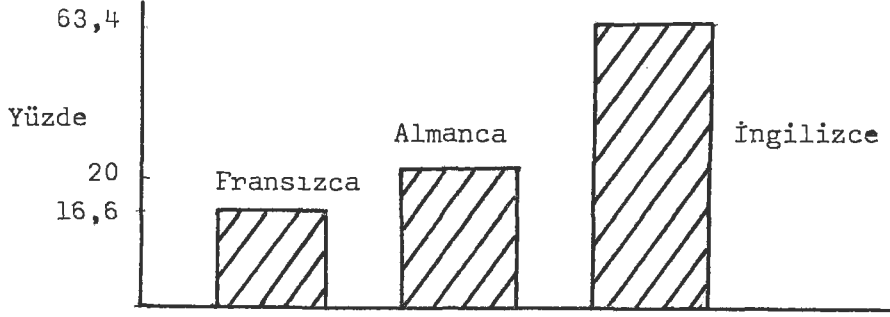
Yabancı Dilin Türü	Öğretmen Sayısı N	Yüzde %
İngilizce	114	63,4
Almanca	36	20
Fransızca	30	16,6
Toplam	180	100

Tablodaki bulgularından Eskişehir'de İngilizce öğretiminin ilk sırada, Almanca öğretiminin ikinci sırada, Fransızca öğretiminin üçüncü sırada yer aldığı anlaşılmaktadır.

İngilizcenin bütün dünyada uluslararası bir dil niteliği kazanması, Türkiye'nin Amerika ve Nato ile ilişkilerde bulunması, teknolojiye kullanılan dilin İngilizce olması Eskişehir'de okullarda İngilizce öğretiminin ilk sırada yer almasına neden olabilir. Türkiye'nin Almanya ile siyasal, ekonomik ilişkilerde bulunması, Almanya'da ve Avusturya'da Türk işçilerinin bulunması Almanca'yı ikinci derecede önemli kılmaktadır. Fransa ile siyasal, teknik, ekonomik ve kültürel ilişkilerin eski önemini yitirmesi, Fransızcanın gramer ve telaffuzunun güçlüğü nedeniyle Eskişehir'deki okullarda üçüncü sırada yer almasına neden olduğu kanaatını vermektedir. Bundan başka Fransızcanın

öğrenciler tarafından tercih edilmediği, ancak ad çekme yöntemiyle alınan öğrencilerin Fransızca öğrenimi gördüğü düşünülmektedir.

Şekil 1 Eskişehir'de yabancı dilin türüne göre öğretmen dağılımını göstermektedir.



Şekil 1. Yabancı Dilin Türüne Göre Öğretmen Dağılımı.

3. Yabancı Dil Öğretmenlerinin Yaşı

Araştırmanın kapsamına giren öğretmenlerin 7'si (%3,8) 25 yaşında ve daha genç, 81'i (%45) 26-30 yaş grubunda, 49'u (%27,2) 31-35 yaş grubunda, 26'sı (%14,4) 36-40 yaş grubunda, 11'i (%6,1) 41-45 yaş grubunda, 5'i (%2,7) 46-50 yaş grubunda, 1'i (%0,5) 51 yaşında ya da daha yaşlı olduğu saptanmıştır.

Tablo 5 yabancı dil öğretmenlerinin yaş gruplarına göre dağılımını göstermektedir.

TABLO 5

YABANCI DİL ÖĞRETMENLERİNİN YAŞ GRUPLARINA GÖRE DAĞILIMI

Yaş Grubu	Öğretmen Sayısı N	Yüzde %
26 yaş ve daha genç	7	3,9
26-30 yaş	81	45
31-35 yaş	49	27,2
36-40 yaş	26	14,6
41-45 yaş	11	6,3
46-50 yaş	5	2,9
51 ve daha fazla yaş	1	0,05
Toplam	180	100

Tablo 5'in bulgularından, yabancı dil öğretmenlerinin 130'unun (%72) 26-30 ve 31-35 yaş gruplarında toplandığı anlaşılmaktadır.

Bulgulardan 26-30 ve 31-35 yaş gruplarındaki öğretmenlerin genç, dinamik, yeniliklere ve değişikliklere uyuma bilincinde bireyler oldukları düşünülebilir. Türkiye'de yabancı dilin öneminin anlaşılması, kültür düzeyinin yükselmesi, dış ilişkilerin yoğunlaşması, dışa bağımlı teknolojinin ve ticaretin gelişmesine bağlı olarak insanların yabancı dil öğrenme ihtiyaçları son yıllarda iyice artmıştır. Bu ihtiyaç Türk Eğitim Politikası'na yansdığından yabancı dil öğretmeni yetiştirmeye önem verilmiş, son 15-20 yıl içinde yeni Üniversite, Yüksek okul ve Eğitim Enstitüleri açılmıştır. Eskişehir'deki orta öğretim kurumlarında görevli yabancı dil öğretmenlerinin bu kuşakta yetişen öğretmenlerden oldukları düşünülmektedir.

4. Öğretmenlik Mesleğindeki Toplam Hizmet Süresi

Anket sorularını cevaplayan yabancı dil öğretmenlerinin 25'i (%13,9) meslekte 0-5 yıl arası kıdemli, 100'ü (%55,5) meslekte 6-11 yıl arası kıdemli, 36'sı (%20) meslekte 12-17 yıl arası kıdemli, 16'sı (%8,9) meslekte 18-23 yıl arası kıdemli, 3'ü (%1,6) meslekte 24 yıl ve daha fazla kıdemli olduklarını belirtmektedirler.

Tablo 6 Yabancı dil öğretmenlerinin hizmet sürelerine göre dağılımını göstermektedir.

TABLO 6

YABANCI DİL ÖĞRETMENLERİNİN HİZMET SÜRELERİNE
GÖRE DAĞILIMI

Hizmet Süresi	Öğretmen Sayısı N	Yüzde %
0 - 5 yıl	25	13,9
6 - 11 yıl	100	55,6
12 - 17 yıl	36	20
18 - 23 yıl	16	8,9
24 ve daha fazla	3	1,6
Toplam	180	100

Tablo 6'nın bulgularına göre yabancı dil öğretmenlerinin %56'sının 6-11 yıl arası kıdeme sahib oldukları, %20'sinin 12-17 yıl arası kıdeme sahib oldukları anlaşılmaktadır.

Tablo 5'in bulgularından öğretmenlerin %72'sinin 26-35 yaş grubunda toplandıkları anlaşılmaktadır. Bu sonuç Tablo 6'da verilen bulgulara uygun düşmektedir. Bulgulardan 6-17 yıl arası kıdeme sahibolan 130 öğretmenin staj ve acemilik dönemini geride bırakmış, deneyim kazanmaya başlamış öğretmenler oldukları düşünülmektedir.

5. Yabancı Dil Öğretmenlerinin Cinsiyeti

Araştırma kapsamına giren yabancı dil öğretmenlerinin 117'si (%65) kadın, 63'ü (%35) erkektir.

Tablo 7 Yabancı dil öğretmenlerinin cinsiyete göre dağılımını göstermektedir.

TABLO 7

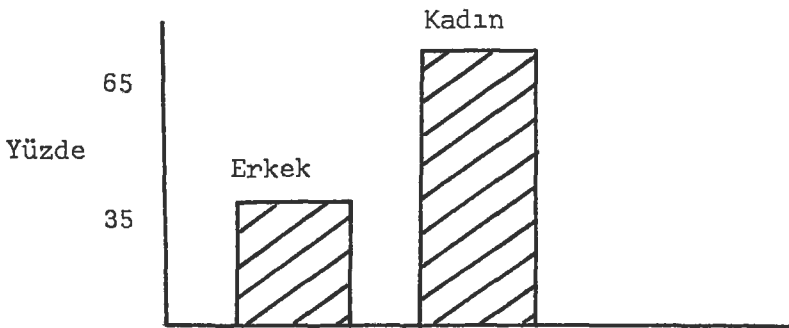
YABANCI DİL ÖĞRETMENLERİNİN CİNSİYETE GÖRE DAĞILIMI

Cinsiyet	Öğretmen Sayısı N	Yüzde %
Kadın	117	% 65
Erkek	63	% 35
Toplam	180	100

Tablo 7'nin bulgularından Eskişehir'deki ortaöğretim kurumlarında çalışan yabancı dil öğretmenleri arasında kadın öğretmenlerin çok olduğu anlaşılmaktadır.

Bulgular öğretmenliğin kadınlar tarafından çok tercih edilen bir meslek olduğu izlenimi vermektedir. Gerçekten de öğretmenlik mesleğinde tam gün çalışma zorunluluğu olmadığından öğretmenliğin kadının yaşam biçimine, iş yöneline uygun olduğu söylenebilir. Kadınların yükselmeye düşkün olmama ları, duygusal olmaları, öğretmenlik öğreniminin süresinin kısa olması nedenler arasında yer alabilir.

Merkezi eğitim sistemine bağlı programlarla öğretmenin bilgi üretmesi gerekmemekte, öğrenciye bilgi aktarması yeterli olmaktadır. Bu durum öğretmenlik mesleğinde otonomi derecesinin düşmesine ve erkek öğretmenlerin mesleki doyumsuzluğuna sebep olmaktadır. Bu sonuç öğretmenlik maaşının düşüklüğü, öğretmenin beklentilerinin gerçekleşmemesi gibi nedenlerle erkeklerin statüsü yüksek başka mesleklere yöneldikleri biçiminde yorumlanabilir. Şekil 2 Eskişehir'deki ortaöğretim kurumlarında çalışan yabancı dil öğretmenlerinin cinsiyete göre dağılımını açık bir şekilde göstermektedir.



Şekil 2. Yabancı Dil Öğretmenlerinin Cinsiyete Göre Dağılımı.

6. Yabancı Dil Öğretmenlerinin Mezun Oldukları Okul

Anket sorularını cevaplayan yabancı dil öğretmen-

lerinin 18'i (%10) Fakülte, 12'si (%6,8) Yabancı Diller Yüksek Okulu, 142'si (%79) üç yıllık Eğitim Enstitüsü, 4'ü (%2,2) iki yıllık Eğitim Enstitüsü, 3'ü (%1,6) Hızlandırılmış Eğitim, 1'i (%0,5) Mektupla Öğretim'den mezun olduklarını belirtmektedirler. .

Tablo 8 Yabancı dil öğretmenlerinin mezun oldukları yükseköğretim kurumlarına göre dağılımını göstermektedir.

TABLO 8

YABANCI DİL ÖĞRETMENLERİNİN MEZUN OLDUKLARI
YÜKSEKÖĞRETİM KURUMLARINA GÖRE DAĞILIMI

Mezun Olunan Okul Türü	Öğretmen Sayısı N	Yüzde %
Fakülte	18	10
Yabancı Diller Yüksek Okulu	12	6,8
Üç Yıllık Eğitim Enstitüsü	142	79
İki Yıllık Eğitim Enstitüsü	4	2,2
Hızlandırılmış Eğitim	3	1,6
Mektupla Öğretim	1	0,05
Toplam	180	100

Araştırmanın bulgularından üç yıllık Eğitim Enstitüsü mezunu yabancı dil öğretmenlerinin en yüksek oranda olduğu anlaşılmaktadır. Fakülte mezunu öğretmenlerin ikinci sırada, Yabancı Diller Yüksek Okulu mezunu öğretmenlerin üçüncü sırada yer aldıkları görülmektedir. İki yıllık Eğitim Enstitüsü, Hızlandırılmış Eğitim, Mektupla öğretim gibi eğitim kurumlarından mezun yabancı dil öğretmenlerinin sayıca az oldukları anlaşılmaktadır.

Eğitim Enstitüleri ortaöğretim kurumlarına öğretmen yetiştirmek amacıyla kurulmuş yükseköğretim kurumları olduğundan Eğitim Enstitüsü mezunu öğretmenlerin sayı-

ca çok az olduğu söylenebilir.

Fakülte mezunlarının öğretmenlik mesleğinin statüsünün düşüklüğü, merkeziyetçi program anlayışı, bilgi üretmeme, ücret düşüklüğü, otonomi zayıflığı, bireysel etkinliğin azalması gibi nedenlere bağlı olarak öğretmenlik mesleğini tercih etmedikleri, statüsü yüksek başka işlerde görev aldıkları düşünülmektedir.

7. Yabancı Dil Öğretmenlerinin Öğretmenlik Meslek Bilgisini (Pedagojik Formasyon) Kazanma Biçimi

Araştırma kapsamına giren yabancı dil öğretmenlerinin 34'ü (%19) pedagojik formasyonu kendi tecrübeleriyle, 8'i (%4) Hizmetiçi Eğitim kurslarına katılarak, 4'ü (%2,2) mezuniyetten sonra sertifika alarak, 134'ü (%74,8) yükseköğretim sırasında Öğretmenlik Meslek Bilgisi dersleri alarak kazandıklarını açıklamaktadırlar.

Tablo 9 Yabancı dil öğretmenlerinin öğretmenlik meslek bilgisini kazanma biçimini göstermektedir.

TABLO 9

YABANCI DİL ÖĞRETMENLERİNİN ÖĞRETMENLİK MESLEK BİLGİSİNİ KAZANMA BİÇİMİ

Öğretmenlik Meslek Bilgisini Kazanma Biçimi	Öğretmen Sayısı N	Yüzde %
Kendi Tecrübeleriyle	34	19
Hizmetiçi Eğitim Kurslarıyla	8	4
Mezuniyet Sonrası Sertifika Alarak	4	2,2
Yükseköğrenim Sırasında	134	74,8
Toplam	180	100

Tablo 9'un bulgularından yabancı dil öğretmenlerinin %75'inin Öğretmenlik Meslek Bilgisini yükseköğrenim sırasında kazandıkları, %19 oranında öğretmenin ise kendi

tecrübeleriyle kazandıkları anlaşılmaktadır.

Bulgulardan farklı yükseköğretim kurumlarından mezun olan öğretmenlerin Meslek Bilgisi yönünden birbirlerinden farklı bilgiye sahib oldukları düşünülebilir. Tablo 6'nın bulgularından öğretmenlerin %56'sının 6-11 yıl arası kıdeme sahib olduğu, Tablo 8'in bulgularından ise öğretmenlerin % 79' unun Eğitim Enstitüsü mezunu oldukları anlaşılmıştır. Bulgulardan Eskişehir'deki ortaöğretim kurumlarında çalışan yabancı dil öğretmenlerinin eğitim ve öğretim etkinliklerine siyasal güçlerin karıştığı, eğitim ve öğretimin sık sık aksadığı, eğitici kadronun sık sık değiştiği döneme rastladığı anlaşılmaktadır.

Eğitim Enstitüleri ortaöğretim kurumlarına öğretmen yetiştirmek amacıyla kurulduğundan program hazırlanırken alan bilgisi ve öğretmenlik meslek bilgisi dersleri kademeli olarak verilmektedir. Eğitim enstitülerinde normal eğitim ve öğretim etkinlikleri ve uygulama yapılır- sa öğretmen adayı yükseköğrenimi sırasında öğretmenlik meslek bilgisini kazanabileceği düşünülmektedir.

Fakültelerin asıl amacı öğretmen yetiştirmek olmadığından öğrenciler son sınıfta eğitim bölümünden kredi tamamlamak amacıyla pedagojik formasyonla ilgili bir kaç ders alarak pek yeterli olmayan pedagojik sertifika aldıkları gözlenmektedir. Hizmetiçi eğitim kurslarına katılımın az olması bu kurslara gerekli önemin verilmediğini göstermektedir. Bir öğretmenin kendi tecrübeleriyle öğretmenlik Meslek Bilgisine sahib olması pek sağlıklı görülmemektedir. Öğretmenin öğretim yöntemleri, ölçme değerlendirme, eğitim psikolojisi gibi konularda deneyim kazanması için yıllara ihtiyaç olacaktır. Deneyim kazanırken hataları olacağı, bu arada zarara uğrayan öğrencilerin ola-

cağı düşünölmelidir. Bu nedenle nesnel bilgilere sahibolmadān akıl yürütme yoluyla öğretmenlik meslek bilgisine sahibolunamayacağı kesindir. Öğretmenlik meslek bilşisi sertifikası olan öğretmenlerin bile deneyim kazanması için yıllara ihtiyaçları olduğu söylenebilir.

8. Yurt Dışında Yabancı Dil Eğitimiyle İlgili Bir Hizmetiçi Eğitim Programına Katılma Durumu

Ankette bu soruya yabancı dil öğretmenlerinin 25'i (%13,8) Evet, 155'i (%86,2) Hayır şeklinde cevap vermektedir.

Tablo 10 Yabancı dil öğretmenlerinin yurt dışında yabancı dil eğitimiyle ilgili bir hizmetiçi eğitim programına katılma durumunu göstermektedir.

TABLO 10

YABANCI DİL ÖĞRETMENLERİNİN YURT DIŞINDA YABANCI DİL EĞİTİMİ İLE İLGİLİ BİR HİZMETİÇİ EĞİTİM PROGRAMINA KATILMA DURUMU

Yurt Dışında Bir HiE Programına Katılma Durumu	Öğretmen Sayısı N	Yüzde %
Evet	25	13,8
Hayır	155	86,2
Toplam	180	100

Tablo 10'un bulgularından, yabancı dil öğretmenlerinin % 86'sının yurt dışında yabancı dil eğitimi ile ilgili bir hizmetiçi eğitim programına katıldığđ anlaşılmaktadır.

Bulgular yabancı dil öğretmenlerinin büyük kesiminin eğitim ve öğretimini yaptđđ Almanca, Fransızca, İngilizce dillerinin konuşulduğu ülkelerdeki kullanımını, öğretim metodlarını ve kültürünü yerinde görmek ve izlemek olanağına kavuşamadıkları izlenimini vermektedir. Tür-

kiye'de öğretmen klasik yöntemlerle yetişmekte ve yazım dilini öğrenmektedir. Öğretmen sözcüklerin, deyimlerin pratikte kullanımını ancak o dilin konuşulduğu ülkede görebilir. Gramer kuralı olarak verilen pek çok kural pratik kullanımda ihmal edilmektedir. Ayrıca yurt dışına giden öğretmenin derste daha inandırıcı olacağı da düşünülmektedir. Bulgulara göre yurt dışına giden öğretmenlerin az sayıda olması dikkat çekicidir. Yabancı dil öğretmeni için öğrettiği dil ile ilgili ülkeye gitmek mesleğinin bir bölümü olarak kabul edilmektedir. Türkiye'de ekonomik ve siyasal sorunlar nedeniyle yabancı dil öğretmenlerinin böyle bir olanağa kavuşamadıkları biçiminde yorumlanabilir.

9. Yabancı Dil Öğretmenlerinin Yurt İçinde Yabancı Dil Eğitimi İle İlgili Bir Hizmetiçi Programına Katılma Durumu

Araştırma kapsamına giren öğretmenlerin yarısı yurt içinde yabancı dil öğretimi ile ilgili bir hizmetiçi eğitim programına katıldığını, yarısı böyle bir programa katılmadığını belirtmektedirler.

Tablo 11 Yabancı dil öğretmenlerinin yurt içinde yabancı dil öğretimi ile ilgili bir hizmetiçi eğitim programına katılma durumunu gösterir.

TABLO 11

YABANCI DİL ÖĞRETMENLERİNİN YURT İÇİNDE YABANCI DİL ÖĞRETİMİ İLE İLGİLİ BİR HİZMETİÇİ EĞİTİM PROGRAMINA KATILMA DURUMU

Yurt İçinde Bir HiE Programa Katılma Durumu	Öğretmen Sayısı N	Yüzde %
Evet	85	47
Hayır	95	53
Toplam	180	100

Tablo 11'in bulgularından yabancı dil öğretmenlerinin %47'sinin yabancı dil öğretimi ile ilgili bir hizmetiçi eğitim programına katıldığı, öğretmenlerin %53'ünün böyle bir programa katılmadığı anlaşılmaktadır.

Araştırmamanın önceki bulgularından öğretmenlerin %56'sının 6-11 yıl arası kıdeme sahiboldukları anlaşılmıştır. Bu durumda öğretmenlerin yarısının meslekle ilgili çağdaş bilgileri öğrenme, kendilerini yenileme girişiminde bulunmadıkları kanısına varılmaktadır. Hizmetiçi eğitim programlarının sağladığı yararların öğretmenler tarafından yeterli derecede önemsenmediği düşünülmektedir. Öğretmenlere, eğitimleri sırasında mezuniyetten sonra kurs, seminer gibi eğitim etkinliklerine katılma alışkanlığı aşılanmadığı ve hizmetiçi eğitim programlarına katılımın zorunlu olmamasının katılımı azalttığı gözlenmektedir. Araştırma kapsamına giren yabancı dil öğretmenlerinin %65'inin kadın olmasının yaz aylarında, Türkiye'nin belli şehirlerinde, aile ortamından uzakta bir hizmetiçi eğitim programına katılımı engellediği düşünülmektedir.

10. Yabancı Dil Eğitim İle İlgili Hizmetiçi Eğitim Programına Katılma Sayısı

Yabancı dil öğretmenlerinin 60'ı (%70,5) böyle bir programa bir kez, 18'i (%21,2) iki kez, 3'ü (%3,6) üç kez, 4'ü (%4,7) daha fazla katıldığını belirtmektedir.

Tablo 12 Yabancı dil öğretmenlerinin yabancı dil öğretimi ile ilgili hizmetiçi eğitim programlarına kaç kez katıldıklarını göstermektedir.

TABLO 12

YABANCI DİL ÖĞRETMENLERİNİN YABANCI DİL
ÖĞRETİMİ İLE İLGİLİ HİZMETİÇİ EĞİTİM
PROGRAMLARINA KATILMA DURUMU

HiE Programına Katılma Sayısı	Öğretmen Sayısı N	Yüzde %
Bir kez	60	70,5
İki kez	18	21,2
Üç kez	3	3,6
Daha fazla	4	4,7
Toplam	85	100

Tablo 12'nin bulgularından yurt içinde yabancı dil eğitimi ile ilgili hizmetiçi eğitim programlarına katıldığını belirten 85 öğretmenden 60'ının (%71) bu programa en fazla bir kez katıldığı anlaşılmaktadır. Bu programa iki kez katıldığını belirten öğretmen sayısı ise 18'dir.

Önceki bulgulardan öğretmenlerin %76'sının 6-11 ve 12-17 yıl arası kıdeme sahib oldukları öğrenilmişti. Öğretmenlerin kıdem durumları ve katıldıkları program sayısı karşılaştırıldığında öğretmenlerin yabancı dil eğitimi ile ilgili hizmetiçi eğitim programlarına ilgilerinin yetersiz olduğu düşünülebilir. Bu ilgisizlik hizmetiçi eğitim programlarına katılımın zorunlu olmayışından, öğretmenlerin maddi sorunlarından, hizmetiçi eğitim programlarının belirli merkezlerde yapılmasından kaynaklanabilir.

Dil öğretimi, teknolojinin ilerlemesi ile koşut olarak değişmekte ve gelişmektedir. Dil öğretimi ile ilgili yeni yöntemler ortaya konmaktadır. Örneğin kulak-dil (Audio-lingual) yaklaşımı, Görsel-işitsel (Audio-visuel) yaklaşım ile ilgili bir hizmetiçi eğitim programına katılan öğretmenlerin anlaksal (cognitive) yaklaşım ya da iletişimsel (communicative) yaklaşım hakkında bilgileri olma-

yacaktır. İletişimsel yaklaşım dil öğretiminde en gündemde olan yaklaşımdır. Bu nedenle yabancı dil öğretmenlerinin hizmetiçi eğitim programlarına daha sık katılmalarının gerekliliği düşünülmektedir.

11. Yabancı Dil Öğretmenlerinin Katıldıkları Hizmetiçi Eğitim Programının İçeriği

Araştırmanın kapsamına giren ve hizmetiçi eğitim programına katıldığını belirten öğretmenlerin 16'sı (%18,8) "Konu Alanı Bilgisi" 10'u (%11,8) "Öğretmenlik Meslek Bilgisi", 56'sı (%65,8) "Yabancı Dil Bilgisi + Yöntem Bilgisi" ile ilgili programlara katıldıkları anlaşılmaktadır. "Başka" seçeneğine verilen cevaplar ise şöyle sıralanmaktadır. 1 öğretmen video ile öğretim, 1 öğretmen staj, 1 öğretmen kurs.

Tablo 13 Yabancı dil öğretmenlerinin katıldıkları hizmetiçi eğitim programının içeriğini göstermektedir.

TABLO 13

YABANCI DİL ÖĞRETMENLERİNİN KATILDIKLARI HİZMETİÇİ EĞİTİM PROGRAMININ İÇERİĞİ

Hizmetiçi Programının İçeriği	Öğretmen Sayısı N	Yüzde %
Konu Alanı Bilgisi	16	18,8
Öğretmenlik Meslek Bilgisi	10	11,8
Yabancı Dil Bilgisi + Yöntem Bilgisi	56	65,8
Başka	3	3,6
Toplam	85	100

Tablo 13' ün bulgularından hizmetiçi eğitim programına katılan 85 yabancı dil öğretmeninden 56'sının (%66) Yabancı Dil Bilgisi + Yöntem Bilgisi ile ilgili bir hiz-

metiği eğitim programına katıldığı anlaşılmaktadır.

Tablo 12'nin bulgularından öğretmenlerin bu programlara bir kez katılımları yüksek bulunmuştu. Yabancı Dil Bilgisi + Yöntem Bilgisi programına yabancı dil öğretmenlerinin hem konu alanı hem de öğretmenlik meslek bilgisi ile ilgili ihtiyaçlarını karşılamak amacıyla hazırlandığı düşünülmektedir. Fakat öğretmenlerin bu programlara sadece bir kez ya da iki kez katılmaları yetersiz görülmektedir. Hizmetiçi eğitim programlarına katılımın istekle ve sıklıkla olması beklenmektedir. Bakanlığında bu programlara katılımı sağlanması için teşvik edici yenilikler sağlanması beklenmektedir.

Ankette "Başka" seçeneğine verilen cevaplardan video ile öğretim, staj ve kurs programlarının konu alanı bilgisi ve yöntem bilgisi alanlarına girebileceği düşünülmektedir.

Araştırmanın Denencelerine İlişkin Bulgular ve Yorum

Problem boyutuna bağlı olarak araştırma ile doğrudan ilişkili denenceler, üç boyut halinde verilmektedir. Bu sıralamaya göre bulgular; konu alanı ile ilgili denencelerin bulguları ve yorum, öğretmenlik mesleği ile ilgili denencelerin bulguları ve yorum, öğretmenlerin eğitim etkinliklerinde karşılaştıkları güçlüklerle ilgili denencelerin bulguları ve yorum biçiminde yer almaktadır.

B. Konu Alanına Yönelik Denencelere İlişkin Bulgular ve Yorum

Araştırmanın birinci denencesi ile ilgili alt denenceler yabancı dil öğretmenliği konu alanına yönelik olarak okuma, anlama, konuşma ve yazma gibi dört temel ögeye dayandırılmaktadır. Anketin "B" bölümündeki konu

alanına yönelik sorularla ilgili bulgular ve yorum sırasıyla verilmiştir. "Yabancı dil öğretmenleri okudukları bir metni ve dinledikleri bir konuşmayı kolayca anlamamaktadırlar" şeklinde ifade edilen birinci denenceyi sınamak amacıyla öğretmenlerin görüşleri alınmıştır. Bulgular tablolarla gösterilip yorumlanmıştır.

1. Yabancı Dil Öğretmenlerinin Okudukları Bir Metni Anlama Yeterlik Derecesi

Anket sorularını cevaplayan yabancı dil öğretmenlerinin 10'u (%5,5) okudukları bir metni anlama yeterlik derecesini çok, 80'i (%44,5) oldukça, 90'ı (%50) biraz olarak belirtmektedir. Okuduğu bir metni anlamadığını belirten yabancı dil öğretmeni saptanmamıştır.

Tablo 14 Yabancı dil öğretmenlerinin okudukları bir metni anlama yeterlik derecesini göstermektedir.

TABLO 14

YABANCI DİL ÖĞRETMENLERİNİN OKUDUKLARI BİR METNİ ANLAMA YETERLİK DERECEŚİ

Okudukları Metni Anlama Derecesi	Öğretmen Sayısı N	Yüzde %
Çok	10	5,5
Oldukça	80	44,5
Biraz	90	50
Hiç	-	-
Toplam	180	100

Tablo 14'ün bulgularından yabancı dil öğretmenlerinin %50'sinin okudukları bir metni anlama yeterlik derecesinin yeterli olduğu, %50'sinin ise okudukları bir metni anlama yeterlik derecesinin yetersiz olduğu anla-

şılmaktadır.

Bulgulardan yabancı dil öğretmenlerinin %50'sinin gramer bilgisi, sözcük bilgisi, sözcük dağarcığı, cümlelerin yapısını kavrama ve çeviri yönünden yetersiz oldukları düşünülmektedir. Bir insanın okuduğunu anlaması için sadece sözcükleri bilmesi yeterli değildir. Sözcüklerin kullanımsal anlamları yanında çevresel anlamları vardır. Okunan bir metinde bu anlamlar kullanılabileceğinden bir sözcüğü dar anlamı ile bilmek yeterli olmamaktadır. Sözcüğün anlam birimi önemlidir.

Okunan bir metnin iyi anlaşılması için sözcük dağarcığının da zengin olması gerekir. Çünkü anlamada temel yapı taşı sözcüktür.

Yabancı dil öğretmenlerinin okudukları bir metni iyi anlayabilmeleri için gramer bilgilerinin yeterli olması, grameri bilinçli bir kurala göre öğrenmiş olmaları gerekir. Cümlelerin yapısını kolayca kavramak için okuma alışkanlıklarının yeterli olması, pratik düşünme alışkanlıklarının olması gerekir.

Okuma alışkanlığı olmayan kişi önceden bildiği sözcükleri zamanla unutabilir. Tablo 14'ün bulgularından yabancı dil öğretmenlerinin %50'sinin okudukları bir metni anlama yeterlik derecesinin yetersiz olduğu anlaşılmaktadır. Bu durum yabancı dil öğretmenlerinin izledikleri ders kitapları dışında yabancı dille fazla ilgilenmediklerini göstermektedir. Eskişehir'de ortaöğretim kurumlarında görevli yabancı dil öğretmenlerinin yarısının okuma-anlama yönünden yetersiz oldukları düşünülmektedir.

2. Yabancı Dil Öğretmenlerinin Dinledikleri Bir Konuşmayı Anlama Yeterlik Derecesi

Yabancı dil öğretmenlerinin 10'u (%5,5) dinledikle-

ri bir konuşmayı anlama yeterlik derecesinin çok, 62'si (%34,4) oldukça, 106'sı (%58,8) biraz olduğunu belirtmektedir. 2 öğretmen (%1,1) dinledikleri bir konuşmayı hiç anlamadıklarını belirtmektedir.

Tablo 15 Yabancı dil öğretmenlerinin dinledikleri bir konuşmayı anlama yeterlik derecesini göstermektedir.

TABLO 15

YABANCI DİL ÖĞRETMENLERİNİN DİNLEDİKLERİ BİR
KONUŞMAYI ANLAMA YETERLİK DERECEŚİ

Dinlediği Bir Konuşmayı Anlama Derecesi	Öğretmen Sayısı N	Yüzde %
Çok	10	5,5
Oldukça	62	34,5
Biraz	106	58,9
Hiç	2	1,1
Toplam	180	100

Anket sorularını cevaplayan yabancı dil öğretmenlerinin %40'nın dinledikleri bir konuşmayı anlama yeterlik derecesinin yeterli olduğu, %59'nun bir konuşmayı anlama yeterlik derecesinin yetersiz olduğu anlaşılmaktadır. İki öğretmenin dinledikleri bir konuşmayı hiç anlamaması anlamlı bulunmuştur.

Bulgulardan yabancı dil öğretmenlerinin dil-kulak alışkanlıklarının, sözcük bilgilerinin yetersiz olduğu, sözcük dağarcıklarının zengin olmadığı söylenebilir. Çünkü sözcükler düşünmeyi ve duymayı boyutlandıran öğelerdir. Türkiye'de ortaöğretim kurumlarında ve yükseköğretim kurumlarında öğretilen dil yazı dilidir. Klasik yöntemlerle dil öğretimi yapılmaktadır. Bu nedenle yabancı dil öğretmenlerinin eğitimleri sırasında ve mesleğe başlamalarından

sonra okuma-anlama, duyma-anlama çalışmaları yapmadıkları pratik yetersizlikleri olduğu düşünülmektedir. Ayrıca Eskişehir'de yabancı dil öğretmenlerinin sınıf ortamı dışında yabancı dille ilgili bir konuşmayı duyma olanağı da yeterli değildir. Sınıf atmosferinde, kitaptaki kalıplaşmış sözcükleri tekrarlamak öğretmen açısından duyma-anlama ile ilgili bir çalışma sayılmamaktadır. Tablo 15'in bulgularından yabancı dil öğretmenlerinin %59'nun dinledikleri bir konuyu anlama yeterlik derecesinin yetersiz olduğu anlaşılmaktadır.

Yabancı dil öğretmenliğinin gerektirdiği nitelikler; yabancı dili uygun bir telaffuzla konuşmak ve okumak, konuşmaları ve okudukları metinleri anlamak, düşündüğünü yazabilmek, gramer ve sözcük bilgisine sahip olmak şeklinde sıralanabilir. Tablo 14 ve tablo 15'in bulgularından öğretmenlerin okuduğunu ve dinlediğini anlama yönünden yetersiz oldukları saptanmıştır. Öğretmenlerin sahip oldukları yeterlikler ve mesleğin gerektirdiği nitelikler arasında fark vardır. Bu fark öğretmenlerin yetersizliklerini, hizmetiçi eğitim ihtiyaçlarını ortaya koymaktadır. Bulgulardan yabancı dil öğretmenlerinin okuduğunu anlama, dinlediğini anlama konularında hizmetiçi eğitime ihtiyaçları olduğu söylenebilir.

Araştırmanın konu alanına yönelik ikinci denencesi "Yabancı dil öğretmenleri düşündükleri bir konuyu kolayca anlatamamakta ve yazamamaktadırlar" şeklinde ifade edilmiştir. Bu denenceyi sınamak amacıyla yabancı dil öğretmenlerinin görüşleri alınmıştır. Bulgular tablolar halinde gösterilip, yorumlanmıştır.

3. Yabancı Dil Öğretmenlerinin Düşündükleri Bir Konuyu Anlatma Yeterlik Derecesi

Yabancı dil öğretmenlerinin 8'i (%4,5) düşündükleri bir konuyu anlatma yeterlik derecesini çok, 75'i(%41,2) oldukça, 96'sı (%53,7) biraz olarak ifade etmektedirler. Düşündüğü bir konuyu anlatamayan öğretmene rastlanamamıştır.

Tablo 16 Yabancı dil öğretmenlerinin düşündükleri bir konuyu anlatma yeterlik derecesini göstermektedir.

TABLO 16

YABANCI DİL ÖĞRETMENLERİNİN DÜŞÜNDÜKLERİ BİR KONUYU ANLATMA YETERLİK DERECEŚİ

Düşündüğü Bir Konuyu Anlatma Derecesi	Öğretmen Sayısı N	Yüzde %
Çok	8	4,5
Oldukça	75	41,8
Biraz	96	53,7
Hiç	-	-
Toplam	180	100

Araştırma kapsamına giren yabancı dil öğretmenlerinin %46'sının düşündükleri bir konuyu anlatma -konuşma- yeterlik derecesinin yeterli olduğu, öğretmenlerin %54'ünün konuşma yeterlik derecesinin yetersiz olduğu anlaşılmaktadır.

Gerçek dil konuşmadır. Bir insanın düşündüğünü yabancı dille anlatabilmesi için anlatım yeteneğinin gelişmiş olması gerekir. Anlatım bir beceri işidir. Anlatım kuramsal olmaktan çok, yaparak deneyerek öğrenilir. Anlatımda kulak alışkanlığının, el ve kol hareketlerinin rolü büyüktür. Bunun yanı sıra, sözcük bilgisi, cümle ezgisi,

sözcük vurgusu, sözcük dağarcığının zenginliği gibi kuramsal bilgilerinde konuşmada rolü büyüktür. Yabancı dil okuma, anlama, konuşma ve yazma öğelerinden oluşan bir bütündür. Tablo 14 ve Tablo 15'in bulgularından yabancı dil öğretmenlerinin okuma ve anlama yeteneklerinin yetersiz olduğu anlaşılmaktadır. Konuşma yeterliğini bunlardan ayrı düşünmek imkansız görülmektedir. Tablo 16'nın bulgularına göre yabancı dil öğretmenlerinin %54'ünün düşündükleri bir konuyu anlatma -konuşma- yeterliklerinin yetersiz olduğu ve bu konuda bir hizmetiçi eğitime ihtiyaçları olduğu kanaatine varılmaktadır.

4. Yabancı Dil Öğretmenlerinin Düşündükleri Bir Konuyu Yazabilme Yeterlik Derecesi

Araştırmanın kapsamına giren yabancı dil öğretmenlerinin 14'ü (%7,7) düşündüğü bir konuyu yazma yeterlik derecesini çok, 95'i (%52,8) oldukça, 71'i (%39,5) biraz olarak belirtmektedirler. Düşündüğü bir konuyu yazamayan öğretmene rastlanmamıştır.

Tablo 17 Yabancı dil öğretmenlerinin düşündükleri bir konuyu yazabilme yeterlik derecesini göstermektedir.

TABLO 17

YABANCI DİL ÖĞRETMENLERİNİN DÜŞÜNDÜKLERİ BİR KONUYU YAZABİLME YETERLİK DERECEŚİ

Düşündüğü Bir Konuyu Yazabilme Derecesi	Öğretmen Sayısı N	Yüzde %
Çok	14	7,7
Oldukça	95	52,8
Biraz	71	39,5
Hiç	-	-
Toplam	180	100

Tablo 17' nin bulgularından yabancı dil öğretmenlerinin %61'inin düşündükleri bir konuyu yazabilme yeterlik derecesinin yeterli olduğu, öğretmenlerinin %40'ının bir konuyu yazabilme yeterliğinin yetersiz olduğu anlaşılmaktadır.

Bulgulardan yabancı dil öğretmenlerinin bir konuyu yazabilme yeterliğinin, sözel anlatıma göre daha iyi olduğu söylenebilir. Ancak 70 öğretmenin yazma yeterliğinin yetersiz olması pek önemsiz görülmemelidir. Yabancı dil öğretmenlerinin düşündüğü bir konuyu yazabilmesi için bilinçli yazım kurallarını, söz dizimini, sözcük bileşimlerini öğrenmesi gerekir. Anlamlı sözcük ve sözcük bileşimleri bir dilin yapısal dizgesini oluşturmaktadır. Araştırmanın bulgularına göre yabancı dil öğretmenlerinin %76'sının 6-17 yıl arası kıdeme sahib olduklarına göre, öğretmenlerin düşündükleri bir konuyu yazma yeteneklerini geliştirme konusunda yeterli çabayı gösteremedikleri anlaşılmaktadır. İnsanın normal gelişiminde duymadan önce konuşulmaz, konuşulmadan önce okunmaz, okunmadan önce yazılmaz, şeklinde bir kural dil öğrenimi için uygun görülmektedir. Bu nedenle öğretmenlerin bol kitap okuyarak, yabancı dildeki yayınları ve konuşmaları dinleyerek ve yabancı dilde yazarak giderebilecekleri yetersizlikleri olduğu düşünülmektedir.

Araştırmanın konu alanına yönelik birinci ve ikinci denenceleri öğretmenlere sorulan sorularla sınanmış ve alınan cevaplar değerlendirilip, bulgular dört ayrı tabloda gösterilmiştir.

Bulgulardan, yabancı dil öğretmenlerinin okuma, an-

lama, konuşma yeterliklerinin yetersiz olduğu, yazma yeterliğinin daha uzun süreli bir kavramayla ilgili olduğu için daha yeterli olduğu anlaşılmaktadır. Öğretmenlerin konu alanına yönelik yetersizlikleri iki grupta toplanabilir. 1) Hizmet öncesi eğitimlerinin doyurucu olmamasından kaynaklanan yetersizlikler, 2) Hizmetleri sırasında bilgilerini tazeleme, yeni bilgiler öğrenme, yetersizliklerini giderme konusunda çaba göstermemelerinden kaynaklanan yetersizlikler.

Hizmet öncesi eğitimlerinin doyurucu olmamasından kaynaklanan yetersizliklerin nedenleri şöyle açıklanabilir: Öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğini seçmelerinde rastlantı ögesinin rolü büyüktür. Öğretmen yetiştiren yükseköğretim kurumlarının giriş puanı düşük olduğundan öğretmenlik, adayların esas tercihleri dışındaki sıralamalar arasında yer almaktadır. Rastlantı sonucu yüksek öğrenime başlayan öğretmen adayı, ortaöğretim kurumlarından yeterli yabancı dil bilgisine sahip olmadan mezun olmaktadır. Özellikle Üniversite Seçme ve Yerleştirme Sınavında yabancı dil puanının etkili olmaması nedeniyle, lise son sınıf öğrencilerinin yabancı dile olan ilgilerini azaltmakta ve öğrenmelerini engellemektedir. Yetersiz bilgilerle yüksek öğrenime başlayan öğretmen adayları belli bir süreç içerisinde hem yabancı dil öğrenmekte hem de yabancı dil öğretmenliği için gerekli yöntem bilgisi, çeviri tekniği, dilbilim, okuma inceleme gibi konu alanına yönelik bilgileri öğrenmeye çalışmaktadır. Ancak bu temel öğelere sahip olmayan öğretmen adaylarının başarılı olamayacakları kesindir. Buna karşılık yabancı dili bilen öğretmen adaylarının okuma, anlama, konuşma ve yazmayı kavrama gibi sorunları olmadığından öğretmenlik mesleği ve alanı ile ilgili diğer konuları öğrenmesi kolay olacaktır.

Yabancı dil öğretmenlerinin hizmetleri sırasındaki yetersizliklerin nedenleri ise şöyle açıklanabilir. Yabancı dil öğretmenleri merkezi programın öngördüğü kitabı izlemenin dışına çıkamamaktadır. Eskişehir'de pratik yetersizliklerini giderecek bir etkinliği bulamamaktadırlar. Tablo 11 ve Tablo 12'nin bulgularına göre öğretmenlerin bilgilerini tazelemek, yeni bilgiler öğrenmek amacıyla hizmetçi eğitim programlarına katılmamakta ya da sadece bir kez katıldıkları anlaşılmaktadır. Ancak konu alanına yönelik bulgulara göre, yabancı dil öğretmenlerinin okuma, anlama, konuşma ve yazma ile ilgili mutlak bir hizmetçi eğitime ihtiyaçları olduğu biçiminde bir yorum yapılabilir.

Yabancı dil öğretmenlerinin hizmetçi eğitim programlarına katılma ile ilgili niyetlerini öğrenmek amacıyla, ankette öğretmenlere "Yabancı dil öğretmenlerinin hizmetçi eğitim kursları ile yabancı dil bilgilerini geliştirebilecekleri görüşüne katılma" derecesi ile ilgili olarak öğretmenlerin görüşleri alınmıştır. Öğretmenlerin görüşleri değerlendirilip, bulgular bir tabloda gösterilmiştir.

5. Yabancı Dil Öğretmenlerinin Hizmetçi Eğitim Kursları ile Yabancı Dil Bilgilerini Geliştirebilecekleri Görüşüne Katılma Derecesi

Yabancı dil öğretmenlerinin 66'sı (%36,6) hizmetçi eğitim kursları ile yabancı dil bilgilerini geliştirebilecekleri görüşüne çok, 53'ü (%29,4) oldukça, 50'si (%27,7) biraz katılmaktadır. 11 öğretmen (%6,3) bu görüşe hiç katılmamaktadır.

Tablo 18 Yabancı dil öğretmenlerinin hizmetçi eğitim kurslarıyla yabancı dil bilgilerini gerçekleştirebile-

cekleri görüşüne katılma derecesini göstermektedir.

TABLO 18

YABANCI DİL ÖĞRETMENLERİNİN HİZMETİÇİ EĞİTİM
KURSLARIYLA YABANCI DİL BİLGİLERİNİ
GELİŞTİREBİLECEKLERİ GÖRÜŞÜNE
KATILMA DERECEŚİ

Görüşe Katılma Derecesi	Öğretmen Sayısı N	Yüzde %
Çok	66	36,6
Oldukça	53	29,4
Biraz	50	27,7
Hiç	11	6,3
Toplam	180	100

Tablo 18'in bulgularına göre, yabancı dil öğretmenlerinin % 94'ünün çok, oldukça, biraz cevaplarıyla hizmetiçi eğitim kursları ile yabancı dil bilgilerini geliştirebileceklerine inandıkları anlaşılmaktadır.

Bulgulardan yabancı dil öğretmenlerinin yabancı dil ile ilgili çağdaş bilgiler öğrenmeye, kendilerini yenilemeye, yetersizliklerini gidermeye karşı olumlu bir tutum içinde oldukları düşünülmektedir.

Öğretmenlik bir davranış mesleğidir. Öğretmenin öğrencilerde istendik davranışlar geliştirmesi beklenirken, kendisinin de yeni, çağdaş bilgileri öğrenmesi gerekir. Öğretmenin mesleği ile ya da güncel konularda bilgisi yeterli olsa bile, bilgi durağan olmadığından çağın akışı içinde değişen ve gelişen bilgileri öğrenmesi ve yeniliklere duyarlı olması gerektiği düşünülmektedir.

Konu alanı ile ilgili üçüncü denence "Yabancı dil

öğretmenlerinin yabancı dildeki yayınları izleme alışkanlıkları yeterli değildir" şeklinde ifade edilmiştir. Ankette bu denenceyle ilgili olarak öğretmenlerin görüşleri alınmış, cevaplar değerlendirilip, bulgular bir tabloda gösterilmiştir.

6. Yabancı Dil Öğretmenlerinin Yabancı Dildeki Yayınları İzleme Alışkanlık Derecesi

Yabancı dil öğretmenlerinin 5'i (%2,7) yabancı dildeki yayınları izleme alışkanlık derecesini çok, 33'ü (%18,3) oldukça, 101'i (%56,3) biraz, 44'ü (%22,8) hiç olarak belirtilmektedir.

Tablo 19 Yabancı dil öğretmenlerinin yabancı dildeki yayınları izleme alışkanlık derecesini göstermektedir.

TABLO 19

YABANCI DİL ÖĞRETMENLERİNİN YABANCI DİLDEKİ YAYINLARI İZLEME ALIŞKANLIK DERECESİ

Alışkanlık Derecesi	Öğretmen Sayısı N	Yüzde %
Çok	5	2,7
Oldukça	33	18,3
Biraz	101	56,3
Hiç	44	22,8
Toplam	180	100

Tablo 19'un bulgularından yabancı dil öğretmenlerinin %79'nun biraz ve hiç cevapları ile yabancı dildeki yayınları izleme alışkanlıklarının yetersiz olduğu anlaşılmaktadır.

Tablo 14'deki yabancı dil öğretmenlerinin okudukları bir metni anlama yeterlik derecesi ile Tablo 19'un

bulguları karşılaştırıldığında, yabancı dil öğretmenlerinin konu alanı bilgisi yönünden yetersizliklerinin yabancı dildeki yayınları izlemelerine engel olduğu düşünülmektedir. Başka nedenler arasında, yabancı dildeki yayınların çok pahalı olması, öğretmenlerin ekonomik durumlarının ve okul kitaplarının yetersiz olması, Eskişehir'de yabancı dildeki yayınların sınırlı sayı ve nitelikte bulunması, kalabalık sınıflar ve ders yüklerinin fazla olması sayılabilir.

Konu alanına yönelik dördüncü denence "Yabancı dil öğretmenlerinin yabancı kültür merkezleri ile iletişimleri yeterli değildir" şeklinde ifade edilmiştir. Ankette bu denenceyi sınamak amacıyla öğretmenlerin görüşleri alınıp değerlendirilmiştir. Bulgular bir tabloda gösterilmiştir.

7. Yabancı Dil Öğretmenlerinin Yabancı Kültür Merkezleri ile İletişim Kurabilme Derecesi

Araştırma kapsamına giren yabancı dil öğretmenlerinin 6'sı (%3,3) yabancı kültür merkezleri ile iletişim kurabilme derecesini çok, 11'i (%6,2) oldukça, 43'ü(%23,8) biraz, 120'si (%66,7) hiç olarak belirtmektedirler.

Tablo 20 Yabancı dil öğretmenlerinin yabancı kültür merkezleri ile iletişim kurabilme derecesini göstermektedir.

TABLO 20

YABANCI DİL ÖĞRETMENLERİNİN YABANCI KÜLTÜR
MERKEZLERİ İLE İLETİŞİM KURABİLME
DERECESİ

İletişim Kurabilme Derecesi	Öğretmen Sayısı N	Yüzde %
Çok	6	3,3
Oldukça	11	6,2
Biraz	43	23,8
Hiç	120	66,7
Toplam	180	100

Tablo 20'nin bulgularına göre yabancı dil öğretmenlerinin %67'sinin yabancı kültür merkezleri ile hiç iletişim kuramadığı, %24'ünün kurduğu iletişimin yetersiz olduğu anlaşılmaktadır.

Bulgulardan öğretmenlerin anlama, konuşma, okuma, yazma yetersizliklerinin yabancı kültür merkezleri ile iletişim kuramamalarının nedeni olarak görülmektedir.

Yabancı kültür merkezlerinin rolü Türkiye'de dillerinin, uygarlıklarının, ülkelerinin tanıtılmasını sağlamak ve dillerinin Türkiye'de kullanım alanına genişletmektedir. Yabancı dil öğretmenlerinin öğrenimini yaptığı yabancı dilin dil yapısını, ülkesini, uygarlığını tanımasında, ilişkiler kurmasında kültür merkezlerinin payı büyüktür. Ancak Türkiye'de yabancı kültür merkezlerinin İstanbul, Ankara, İzmir gibi büyük kentler dışında etkin bir çalışma içinde olmadıkları da söylenebilir.

C. Öğretmenlik Mesleği ile İlgili Denencelerin Bulguları
ve Yorum

Araştırmanın ikinci denencesi ve ilgili alt denenceler öğretmenlik mesleğine yöneliktir. Bu denenceleri sınamak amacıyla anketin C bölümünde öğretmenlik meslek bilgisine yönelik sorular yer almaktadır. Bu sorularla ilgili bulgular ve yorumlar sırasıyla verilmektedir.

Araştırmanın öğretmenlik mesleğine yönelik birinci

denencesi "Yabancı dil öğretmenleri meslek bilgisi yönünden birbirlerinden farklıdırlar" şeklinde ifade edilmiştir. Bu denenceyi sınamak amacıyla öğretmenlerin görüşleri alınmıştır. Öğretmenlerin görüşleri değerlendirilmiş, bulgular tablo halinde gösterilip yorumlanmıştır.

1. Yabancı Dil Öğretmenlerinin Meslek Bilgisi (Pedagojik Formasyon) Yönünden Birbirlerinden Farklılığı Görüşüne Katılma Derecesi

Yabancı dil öğretmenlerinin 71'i (%39,4) yabancı dil öğretmenlerinin pedagojik formasyon yönünden birbirlerinden farklı bilgiye sahib oldukları görüşüne tam katılmakta, 73'ü (%40,5) bu görüşe genelde katılmakta, 29'u (%16,1) bu görüşe genelde katılmamaktadır. Yedi öğretmen ise (%3,9) bu görüşe hiç katılmadığını belirtmektedir. Tablo 21 Yabancı dil öğretmenlerinin pedagojik formasyon yönünden birbirlerinden farklılığı görüşüne katılma derecesini göstermektedir.

TABLO 21

YABANCI DİL ÖĞRETMENLERİNİN ÖĞRETMENLİK MESLEK BİLGİSİ YÖNÜNDEN BİRBİRLERİNDEN FARKLILIK GÖRÜŞÜNE KATILMA DERECESESİ

Farklılık Görüşüne Katılma Derecesi	Öğretmen Sayısı N	Yüzde %
Tam Katılıyorum	71	39,4
Genelde Katılıyorum	73	40,5
Genelde Katılmıyorum	29	16,2
Hiç Katılmıyorum	7	3,9
Toplam	180	100

Tablo 21'in bulgularından yabancı dil öğretmenle-

rinin %80'ninin pedagojik formasyon yönünden birbirlerinden farklı olduklarının bilincinde oldukları anlaşılmaktadır.

Araştırmanın kapsamına giren yabancı dil öğretmenleri tek kaynaktan gelmemektedir. Tablo 8'in bulgularına göre, öğretmenler Fakülte, Yabancı Diller Yüksek Okulu, Üç yıllık Eğitim Enstitüsü, İki yıllık Eğitim Enstitüsü, Hızlandırılmış Eğitim, Mektupla Öğretim gibi yükseköğretim kurumlarından gelmektedirler. Her öğretim kurumunun amacı farklı olduğundan öğretmenlik meslek bilgisinin programlardaki ağırlığında farklı olmaktadır.

Edebiyat fakültelerinin filoloji bölümlerinde filolog yetiştirilmektedir. Öğrenciler yabancı dil edebiyatı, dilbilim, çeviri, dil tarihi gibi dersler okutmakta, fakültenin son sınıfında eğitim bölümünden kredi doldurmak için pedagojik formasyonla ilgili bir kaç ders alarak, pedagojik formasyon sertifikası almaktadırlar.

Eğitim Enstitüleri ortaöğretim kurumlarına öğretmen yetiştirilmek amacıyla kurulmuş yükseköğretim kurumlarıdır. Bu öğretim kurumlarında konu alanı dersleri ve öğretmenlik meslek bilgisi dersleri kademeli ve birbirini tamamlayıcı olarak okutulmaktadır. Yabancı Diller Yüksekokulunda'da öğretmen olmak isteyen öğrencilere son sınıfta pedagojik formasyonla ilgili dersler okutulmaktadır.

Hızlandırılmış Eğitimde, eğitim öğretim süresi son derece kısa olduğundan öğretmen adayları^mne konu alanı ile ilgili bilgileri ne de öğretmenlik meslek bilgilerini kazanamadıkları düşünülmektedir.

Mektupla Öğretim ile yabancı dil öğretmeni yetiştirmek akla yatkın görülmemektedir. Dil öğretiminde el, kol, yüz hareketleri, konuşma, anlama, duyma gibi karşı-

lıklı etkileşimler söz konusudur. Öğretmenlik meslek bilgisi dersleride uygulama gerektiren derslerdir. Tablo 21'nin bulgularına göre yabancı dil öğretmenlerinin pedagojik formasyon yönünden birbirinden farklı oldukları anlaşılmaktadır. Bulguların denenceyi doğrular nitelikte olduğu söylenebilir.

2. Yabancı Dil Öğretmenlerinin Pedagojik Formasyon Yetersizliğinin Eğitim ve Öğretim Etkinliklerinde Yetersizliklere Neden Olması Görüşüne Katılma Derecesi

Yabancı dil öğretmenlerinin 109'u (%61,1) pedagojik formasyon yetersizliğinin eğitim öğretim etkinliklerinde yetersizliklere neden olacağı görüşüne tam katılmakta, 62'si (%34,4) bu görüşe genelde katılmakta, 7'si (%3,9) genelde katılmamaktadır. 2 öğretmen (%2,2) bu görüşe hiç katılmamaktadır.

Tablo 22 Yabancı dil öğretmenlerinin pedagojik formasyon yetersizliğinin eğitim ve öğretim etkinliklerinde yetersizliklere neden olması görüşüne katılma derecesini göstermektedir.

TABLO 22

YABANCI DİL ÖĞRETMENLERİNİN PEDAGOJİK FORMASYON YETERSİZLİĞİNİN EĞİTİM VE ÖĞRETİM ETKİNLİKLERİNE YETERSİZLİKLERE NEDEN OLMASI GÖRÜŞÜNE KATILMA DERECEŚİ

Görüşe Katılma Derecesi	Öğretmen Sayısı N	Yüzde %
Tam Katılıyorum	109	61
Genelde Katılıyorum	62	34
Genelde Katılmıyorum	7	3,9
Hiç Katılmıyorum	2	2,1
Toplam	180	100

Tablo 22'nin bulgularından yabancı dil öğretmenleri-

nin %95'i pedagojik formasyon yetersizliğinin eğitim öğretim etkinliklerinde yetersizliğe neden olacağı görüşüne katıldıkları anlaşılmaktadır.

Tablo 21'in bulgularından yabancı dil öğretmenleri farklı eğitim kurumlarında farklı düzeyde pedagojik formasyon kazandıkları anlaşılmaktadır. Tablo 6'nın bulgularından ise öğretmenlerin %56'sının 6-11 yıl kıdeme sahib oldukları anlaşılmaktadır. Bu öğretmenlerin öğrenimleri sırasında eğitim ve öğretime siyasal etkenlerin karıştığı, öğretimin akademi ve nitelikli olmadığı dönemde yetiştikleri düşünülmektedir. Fakülte mezunu öğretmenlerin ise asıl amaçları öğretmenlik olmadığından yeterli öğretmenlik meslek bilgisi kazanamadıkları düşünülmektedir.

Hızlandırılmış Eğitim ve Mektupla Öğretim etkinliklerinde de aynı yetersizliklere rastlandığı düşünülmektedir. Bulgulardan yabancı dil öğretmenlerinin bilişsel, duygusal ve psiko-motor davranışlardan oluşan pedagojik formasyonlarının farklı düzeyde ve nitelikte olduğu, bu farklılığın yetersizliklere yol açtığı ve yetersizliklerin de eğitim ve öğretim etkinliklerini olumsuz yönde etkilediği biçimde yorumlanabilir. Onuncu Milli Eğitim şurasında da bir öğretmenin neyi, niçin, kime, nasıl öğreteceğinin cevabının öğretmenlik meslek bilgisi dersleri içinde bulunabileceği ve öğretmenlerin mesleki yönden zayıf yetiştikleri belirtilmektedir.

Öğretmenlik mesleğine yönelik ikinci derece "Yabancı dil öğretmenlerinin gençlerin bedensel, zihinsel ve psikolojik gelişimi hakkındaki bilgileri yeterli değildir" şeklinde ifade edilmiştir. Denenceyi sınamak amacıyla ankette yabancı dil öğretmenlerinin görüşleri alınmıştır. Bulgular değerlendirilip bir tabloda gösterilmiştir.

3. Yabancı Dil Öğretmenlerinin Gençlerin Bedensel, Zihinsel ve Psikolojik Gelişimi Hakkındaki Bilgilerinin Yetersizliği Görüşüne Katılma Derecesi

Yabancı dil öğretmenlerinin 25'i (%13,9) gençlerin bedensel, zihinsel ve psikolojik gelişimleri hakkında yeterli bilgiye sahip olmadıkları görüşüne tam katılmakta, 87'si (%48,4) bu görüşe genelde katılmakta, 52'si (%28,8) bu görüşe genelde katılmamaktadır. 16 öğretmen lise (%8,9) bu görüşe hiç katılmamaktadır.

Tablo 23 Yabancı dil öğretmenlerinin gençlerin bedensel, zihinsel ve psikolojik gelişimleri hakkında yeterli bilgiye sahip olmadıkları görüşüne katılma derecesini göstermektedir.

TABLO 23

YABANCI DİL ÖĞRETMENLERİNİN GENÇLERİN BEDENSEL
ZİHİNSEL VE PSİKOLOJİK GELİŞİMLERİ HAKKINDAKİ
BİLGİLERİNİN YETERSİZLİĞİ GÖRÜŞÜNE
KATILMA DERECEŚİ

Görüşüne Katılma Derecesi	Öğretmen Sayısı N	Yüzde %
Tam Katılıyorum	25	13,9
Genelde Katılıyorum	87	48,4
Genelde Katılmıyorum	52	28,8
Hiç Katılmıyorum	16	8,9
Toplam	180	100

Tablo 23'ün bulgularından yabancı dil öğretmenlerinin %62'sinin gençlerin bedensel, zihinsel ve psikolojik gelişimleri hakkında yeterli bilgiye sahip olmadıklarını kabul ettikleri anlaşılmaktadır. Öğretmenlerin %37'sinin gençlerin bedensel, zihinsel ve psikolojik gelişimleri hakkında bilgilerinin yeterli olduğu anlaşılmaktadır.

Tablo 22 ve Tablo 23'ün bulgularından öğretmenlerin Eğitim Psikolojisini, Gelişim Psikolojisi, Öğrenme Psikolojisi, Eğitim Sosyolojisi gibi öğretmenlik meslek bilgisi içine giren konularda eğitimlerinin yetersiz olduğu anlaşılmaktadır. Öğretmenlik meslek bilgisi yetersiz olan öğretmenlerin; öğrencilerin yaş, öğrenme isteği, dil yeteneği, kültür düzeyi, sosyo-kültürel yapısı, öğrenme kapasitesi, kişiliği, fiziksel gelişimi ve diğer bireysel farklılıkları hakkındaki bilgilerinin de yetersiz olduğu sonucuna varılabilir. Tablo 23'deki bulgular, öğretmenlik mesleğiyle ilgili ikinci denenceyi doğrular nitelikte olduğu ve yabancı dil öğretmenlerinin eğitim gelişim ve öğrenme psikolojisi konularında bir hizmetiçi eğitime ihtiyaçları olduğu biçiminde yorumlanabilir.

Öğretmenlik mesleği ile ilgili üçüncü denence "Yabancı dil öğretmenleri öğrencilerle iletişim kurmakta güçlük çekmektedirler" şeklinde ifade edilmiştir. Bu denenceyi sınamak amacıyla anketin C bölümünde yabancı dil öğretmenlerinin görüşleri alınmıştır. Bulgular değerlendirilip bir tabloda gösterilmiştir.

4. Yabancı Dil Öğretmenlerinin Öğrencilerle İletişim Kurmakta Güçlük Çektikleri Görüşüne Katılma Derecesi

Araştırmanın kapsamına giren yabancı dil öğretmenlerinin 9'u (%5) öğrencilerle iletişim kurmakta güçlük çektiğini tamamen kabul etmekte, 85'i (%47,4) bu görüşü genelde kabul etmekte, 61'i (%33,8) bu görüşü genelde kabul etmemekte, 25 öğretmen ise (%13,8) bu görüşü hiç kabul etmemektedir.

Tablo 24 Yabancı dil öğretmenlerinin öğrencilerle iletişim kurmakta güçlük çektikleri görüşüne katılma derecesini göstermektedir.

TABLO 24

YABANCI DİL ÖĞRETMENLERİNİN ÖĞRENCİLERLE İLETİŞİM
KURMAKTA GÜÇLÜK ÇEKTİKLERİ GÖRÜŞÜNE
KATILMA DERECEŚİ

Görüşü Katılma Derecesi	Öğretmen Sayısı N	Yüzde %
Tam Katılıyorum	9	5
Genelde Katılıyorum	85	47,4
Genelde Katılmıyorum	61	33,8
Hiç Katılmıyorum	25	13,8
Toplam	180	100

Tablo 24'ün bulgularına göre, araştırmaya katılan yabancı dil öğretmenlerinin %52'sinin öğrencilerle iletişim kurmakta güçlük çektiklerini kabul ettikleri öğretmenlerin %47'sinin öğrencilerle iletişim kurmakta güçlük çekmedikleri anlaşılmaktadır.

İletişim, insan davranışını değiştirmek amacıyla her türlü kavramın ve sembolün iletilme sürecidir. Eğitim ve dil birer iletişim aracıdır. Bu iletişim zincirinde öğretmen verici, öğrenci alıcıdır. Özellikle dil öğretiminde vericiye -öğretmene- büyük bir görev düşmektedir. Dil öğretiminde etkin bir iletişimin kurulabilmesi için, öğretmenin kendi kişiliği ile öğrencileri etkilemesi, öğrencilerin zihinsel ve psikolojik durumunu çok iyi bilmesi gerekir. Oysa Tablo 23'ün bulgularından öğretmenlerin; öğrencilerin bedensel, zihinsel ve psikolojik gelişimleri hakkında bilgilerinin yeterli olmadığı saptanmıştır. Bu durumda dil öğretiminde, yabancı dil öğretmenlerinin yarısının öğrencilerle iyi bir iletişim kuramadığı, iletişim kurduğunu belirten öğretmenlerin durumunun ise yeterli olmadığı düşünülmektedir.

Öğretmenlik mesleği ile ilgili dördüncü denence "Yabancı dil öğretmenlerinin; modern öğretim yöntemlerini, araçlarını kullanma, uygulama, program geliştirme konularında bilgileri yeterli değildir" şeklinde ifade edilmiştir. Bu denenceyi sınamak amacıyla anketin "C" bölümünde yabancı dil öğretmenlerinin görüşleri alınmıştır. Bulgular değerlendirilip tablolar halinde gösterilmiştir.

5. Yabancı Dil Öğretmenlerinin Modern Öğretim Yöntemleri İli İlgili Hizmetiçi Eğitime İhtiyaç Duyma Görüşüne Katılma Derecesi

Araştırma kapsamına giren yabancı dil öğretmenlerinin 102'si (%56,9) modern öğretim yöntemleri ile ilgili hizmetiçi eğitime ihtiyaç duyma görüşüne tam katılmakta, 64'ü (%35,7) bu görüşe genelde katılmakta, 13'ü (%7,3) bu görüşe genelde katılmamaktadır. 1 öğretmen ise (%0,5) bu görüşe hiç katılmamaktadır.

Tablo 25 Yabancı dil öğretmenlerinin modern öğretim yöntemleri ile ilgili hizmetiçi eğitime ihtiyaç duyma görüşüne katılma derecesini göstermektedir.

TABLO 25

YABANCI DİL ÖĞRETMENLERİNİN MODERN ÖĞRETİM
YÖNTEMLERİ İLE İLGİLİ HİZMETİÇİ EĞİTİME
İHTİYAÇ DUYMA GÖRÜŞÜNE
KATILMA DERECEŚİ

Görüşe Katılma Derecesi	Öğretmen Sayısı N	Yüzde %
Tam Katılıyorum	102	57
Genelde Katılıyorum	64	35,7
Genelde Katılmıyorum	13	7,3
Hiç Katılmıyorum	1	0,05
Toplam	180	100

Tablo 25'in bulgularından yabancı dil öğretmenlerinin %93'ünün modern dil öğretim yöntemleri ile ilgili bir hizmetiçi eğitime ihtiyaç duyduklarını kabul ettikleri anlaşılmaktadır.

Dil öğretim metodları teknolojinin ilerlemesine koşut olarak çok sık değişmekte ve gelişmektedir. Son yıllarda dil öğretim yöntemleri ile diğer bilim dalları arasında ilişkiler olduğu saptanmıştır. Çünkü söz konusu olan insan ögesidir. Dil öğretim yöntemleri insanla ilişkili her bilim dalından etkilenmektedir.

Konu alanına yönelik bulgulardan ve öğretmenlerin pedagojik formasyon farklılıkları ve yetersizlikleriyle ilgili bulgulardan da anlaşıldığına göre yabancı dil öğretmenlerinin öğretim yöntemleri ile ilgili yetersizlikleri olduğu ve hizmetiçi eğitime ihtiyaç duydukları anlaşılmaktadır. Yeterli yöntem bilgisine sahip olduğunu, bu konuda hizmetiçi eğitime ihtiyaç duymadığını belirten %7 oranındaki öğretmenlerinde yeni yeni ortaya çıkan öğretim yöntemleri konusunda kendilerini yetiştirmek zorunda oldukları söylenebilir. Türkiye'de ortaöğretim kurumlarının yabancı dil programlarında izlenen kitaplar belirli bir yönetime göre hazırlanmış değildir. Yabancı ülkelerde dil öğretimi ile ilgili her yönteminde Türk çocukları için uygun olduğu söylenememektedir. Çünkü Türkçe; Almanca, Fransızca ve İngilizce ile aynı dil ailesinden değildir. Bu nedenle bilimsel olarak ortaya konan dil öğretim yöntemleri Türkiye'de izlenen kitaplara aynen uymamaktadır. Yabancı dil öğretmenlerinin bu durum karşısında her öğretim yöntemini ve uygulamasını bilip sınıf ortamına uygun olanını gerektiği zamanlarda uygulaması gerekir.

Tablo 25'in bulgularından yabancı dil öğretmenleri-

nin dil öğretim yöntemleri ile ilgili bir hizmetiçi eğitime ihtiyaçları olduğu ortaya çıkmaktadır. Bulguların denenceyi doğrular nitelikte olduğu söylenebilir.

6. Yabancı Dil Öğretmenlerinin Modern Araç ve Gereçleri Kullanma İle İlgili Hizmetiçi Eğitime İhtiyaç Duyma Görüşüne Katılma Derecesi

Yabancı dil öğretmenlerinin 101'i (%56,1) modern araç ve gereçleri kullanma ile ilgili hizmetiçi eğitime ihtiyaç duyma görüşüne tam katılmakta, 66'sı (%36,6) bu görüşe genelde katılmakta, 13 öğretmen (%7,2) bu görüşe genelde katılmamaktadır. 1 öğretmen ise (%0,5) bu görüşe hiç katılmamaktadır.

Tablo 26 Yabancı dil öğretmenlerinin modern araç ve gereçleri kullanma ile ilgili bir hizmetiçi eğitime ihtiyaç duyma görüşüne katılma derecesini göstermektedir.

TABLO 26

YABANCI DİL ÖĞRETMENLERİNİN MODERN ARAÇ VE
GEREÇLERİ KULLANMA İLE İLGİLİ HİZMETİÇİ
EĞİTİME İHTİYAÇ DUYMA GÖRÜŞÜNE
KATILMA DERECEİ

Görüşüne Katılma Derecesi	Öğretmen Sayısı N	Yüzde %
Tam Katılıyorum	101	56,1
Genelde Katılıyorum	66	36,6
Genelde Katılmıyorum	13	7,2
Hiç Katılmıyorum	1	0,05
Toplam	180	100

Tablo 26'nın bulgularından yabancı dil öğretmenlerinin %93'nün dil öğretimi ile ilgili modern araç ve gereçleri kullanma ile ilgili hizmetiçi eğitime ihtiyaç duydukları anlaşılmaktadır.

Yabancı dil öğretiminde kullanılan araç ve gerece genel olarak öğretim materyali demek uygun olabilir. Öğretim materyali yabancı dil öğretiminin daha etkili ve sürekli olmasını sağlar. Teknolojinin ilerlemesine bağlı olarak ve yabancı dil öğretim yöntemlerinin gelişip değişmesine bağlı olarak öğretim materyali bu değişikliğe ve gelişmeye uymaktadır. Yabancı dil öğretmenlerinin de bu öğretim materyalini dil öğretiminde uygulayıp, daha eğitimsel bir öğrenme gerçekleştirilmesi için öğretim materyali ile ilgili bilgilerini yenilemesi, yetersiz olan bilgilerini tamamlaması gerekir. Yabancı dil öğretmenlerinin bu yetersizliklerini tamamlayacak bir hizmetiçi eğitime ihtiyaçları olduğu söylenebilir. Tablo 26'nın bulgularıda yabancı dil öğretmenlerinin aynı görüşte olduğunu göstermektedir.

7. Yabancı Dil Öğretmenlerinin Program Geliştirme Açısından Hizmetiçi Eğitime İhtiyaç Duyma Görüşüne Katılma Derecesi

Yabancı dil öğretmenlerinin 70'i (%38,9) program geliştirme açısından hizmetiçi eğitime ihtiyaç duyma görüşüne tam katılmakta, 93'ü (%51,7) bu görüşe genelde katılmaktadır. 15 öğretmen (%8,3) bu görüşe genelde katılmamakta, 2 öğretmen ise (%1,1) hiç katılmamaktadır.

Tablo 27 Yabancı dil öğretmenlerinin program geliştirme açısından bir hizmetiçi eğitime ihtiyaç duyma görüşüne katılma derecesini göstermektedir.

TABLO 27

YABANCI DİL ÖĞRETMENLERİNİN PROGRAM GELİŞTİRME
AÇISINDAN HİZMETİÇİ EĞİTİME İHTİYAÇ DUYMA
GÖRÜŞÜNE KATILMA DERECEİ

Görüşe Katılma Derecesi	Öğretmen Sayısı N	Yüzde %
Tam Katılıyorum	70	38,9
Genelde Katılıyorum	93	51,7
Genelde Katılmıyorum	15	8,3
Hiç Katılmıyorum	2	1,1
Toplam	180	100

Tablo 27'nin bulgularından öğretmenlerin %90'ının program geliştirme açısından bir hizmetiçi eğitime ihtiyaç duymakta oldukları anlaşılmaktadır.

Türkiye'de eğitim sistemi ilköğretimden yükseköğretime kadar merkezi bir sistemle yönetilmektedir. Merkezi sistem ortaöğretim kurumlarında yabancı dil derslerinin amacını, içeriğini, süresini belirlemiş ve yabancı dil kitapları Bakanlığın belirlediği bir komisyon tarafından yazılmıştır. Merkezi sistem tarafından tek elden program dağıtımı öğretmenlerin bireysel katkılarına izin vermemektedir. Bu nedenle programlarda öğretmenlerin emeği, katkısı söz konusu olmamaktadır. Program geliştirmede öğrencinin ilgisi ve çevre koşulları ülkenin toplumsal ve ekonomik durumundaki değişiklik ve gelişmeler, eğitim felsefesindeki değişiklik ve gelişmeler büyük rol oynar. Program geliştirme çalışmalarında da merkezi sistem nedeniyle öğretmenin bir katkısı olmamaktadır. Oysa öğrenciye en yakın olan ve programı uygulayan kimse öğretmendir.

Program geliştirme çabalarının öğretmeni robot olmaktan kurtaran, öğretmeni yetiştiren bir araç olduğu düşünülmektedir. Tablo 27'nin bulgularına göre yabancı dil öğretmenlerinin bu durumun bilincinde oldukları ve prog-

ram geliştirme açısından bir hizmetiçi eğitime ihtiyaç duydukları biçiminde bir yorum yapılabilir. Sonuç olarak, Tablo 25, Tablo 26 ve Tablo 27'nin bulgularının öğretmenlik mesleğine yönelik dördüncü denenceyi doğrular nitelikte olduğu ve öğretmenlerin program geliştirme konusunda bir hizmetiçi eğitime ihtiyaçları olduğu yönünde görülmektedir.

D.Yabancı Dil Öğretmenlerinin Eğitim Etkinliklerinde
Karşılaştıkları Güçlüklerle İlgili
Denencelerin Bulguları ve Yorum

Araştırmanın yabancı dil öğretmenlerinin eğitim etkinliklerinde karşılaştıkları güçlüklerle ilgili birinci denencesi "Yabancı dil öğretimi için gerekli olan basılı kaynaklar nitelik, araç-gereç sayı yönünden yeterli değildir" şeklinde ifade edilmiştir. Bu denenceyi sınamak amacıyla öğretmenlerin görüşleri alınmıştır. Bulgular tablolarda gösterilip, yorumlanmıştır.

1. Yabancı Dil Öğretmenlerinin Dil Öğretimi İçin Gerekli
Basılı Kaynakların Niteliğinin Yeterliliği Görüşüne
Katılma Derecesi

Araştırma kapsamına giren yabancı dil öğretmenlerinin 16'sı (%8,9) yabancı dil öğretimi için gerekli olan basılı kaynakların niteliği yeterlidir görüşüne tam katılmakta, 33'ü (%18,3) bu görüşe genelde katılmaktadır. 95 öğretmen (%52,8) bu görüşe genelde katılmamakta, 36 öğretmen ise (%20) bu görüşe hiç katılmamaktadır.

Tablo 28 Yabancı dil öğretmenlerinin dil öğretimi için gerekli basılı kaynakların niteliğinin yeterliliği görüşüne katılma derecesini göstermektedir.

TABLO 28

YABANCI DİL ÖĞRETMENLERİNİN DİL ÖĞRETİMİ İÇİN
GEREKLİ BASILI KAYNAKLARIN NİTELİĞİNİN
YETERLİLİĞİ GÖRÜŞÜNE
KATILMA DEREJESİ

Görüşe Katılma Derecesi	Öğretmen Sayısı N	Yüzde %
Tam Katılıyorum	16	8,9
Genelde Katılıyorum	33	18,3
Genelde Katılmıyorum	95	52,8
Hiç Katılmıyorum	36	20
Toplam	180	100

Tablo 28'in bulgularından yabancı dil öğretmenleri-
nin %73'ünün yabancı dil öğretimi için gerekli basılı kay-
nakların niteliğini yeterli bulmadıkları anlaşılmaktadır.

Basılı kaynakların niteliği yeterlidir görüşüne
tam katılan öğretmenlerden 8'inin, yabancı ülkelerde be-
lirli bir metoda göre basılmış kitaplarla öğretim yapan
Anadolu Lisesi öğretmenleri olduğu anlaşılmaktadır.

Ortaokul, Genel Lise ve Meslek Liselerinde izlenen
ders kitapları ve yardımcı kitaplar Milli Eğitim Gençlik
ve Spor Bakanlığı'nca kurulan bir komisyon tarafından ya-
zılmıştır. Denencede sözü edilen nitelik, basılı kaynak-
ların amacı ve içeriği ile ilgilidir. Kitaplarda amaca
uygun içeriğin, amaca uygun yöntemin bulunması gerekir.
Oysa yabancı dil ders kitaplarında belirli bir yöntem kul-
lanılmamıştır. Kitaplar hazırlanırken öğretmenlerin bir
katkısı olmadığından, öğretmenlerin kitapların içeriği
hakkında yeterli bilgiye sahip olmadıkları düşünülmektedir.

Ders konularının modern çağın konuları ile ilişki-
li olmadığı, öğrencilerin ilgisini çekecek düzeyde bulun-
madığı söylenebilir. Dil öğretiminde öğrencinin ilgisi,
güdülenmesi önemlidir. Konu alanına ve öğretmenlik mesle-

ğine yönelik bulgulardan yabancı dil öğretmenlerinin bilgi, beceri ve davranış düzeylerinin pek yeterli olmadığı anlaşılmaktadır. Kitapların niteliğinin yetersizliği ile öğretmenlerin yetersizliği birleşirse dil öğretiminin iyice güçleşeceği düşünülmektedir. Nitekim anket sorularını cevaplayan %73 oranındaki 141 öğretmen basılı kaynakların niteliğini yeterli bulmadıklarını söylemektedirler. Bu durum sistemdeki dil öğretimi yönünden oldukça önemli bir sonuç olarak görülmektedir.

2. Yabancı Dil Öğretmenlerinin Yabancı Dil Öğretimi İçin Gerekli Mevcut Araç ve Gerecin Sayıca Yeterliliği Görüşüne Katılma Derecesi

Anket sorularını cevaplayan yabancı dil öğretmenlerinin 5'i (%2,7) mevcut araç ve gerecin sayıca yeterliliği görüşüne tam katılmakta, 20'si (%11,1) bu görüşe genelde katılmaktadır. 90 öğretmen (%50) bu görüşe genelde katılmamaktadır. 65 öğretmen ise (%36,1) bu görüşe hiç katılmamaktadır.

Tablo 29 Yabancı dil öğretmenlerinin yabancı dil öğretimi için gerekli mevcut araç ve gerecin sayıca yeterliliği görüşüne katılma derecesini göstermektedir.

TABLO 29
YABANCI DİL ÖĞRETMENLERİNİN YABANCI DİL ÖĞRETİMİ
İÇİN GEREKLİ MEVCUT ARAÇ VE GEREÇİN SAYICA
YETERLİLİĞİ GÖRÜŞÜNE KATILMA DERECEŚİ

Görüşe Katılma Derecesi	Öğretmen Sayısı N	Yüzde %
Tam Katılıyorum	5	2,7
Genelde Katılıyorum	20	11,1
Genelde Katılmıyorum	90	50
Hiç Katılmıyorum	65	36,2
Toplam	180	100

Tablo 29'un bulgularına göre yabancı dil öğretmenlerinin %86'sı yabancı dil öğretimi için gerekli mevcut teyp, band, televizyon, video, dil laboratuvarı, figürin, film, kitaplık gibi araç ve gereçleri sayıca yeterli bulmadıklarını anlaşılmaktadır.

Dil öğretimi görsel-işitsel araçlarla gerçekleştirilen bir etkileşim olayıdır. Öğrenci kulağı ile duyarken, film, figürin gibi gereçlerle duyduğu sözcüğü kafasında şekillendirirse öğrenmesi daha etkili olur. Öğrenci teyp, dil laboratuvarı gibi araçlarla sözcükleri yabancı birinin telaffuzundan duyarak, en doğru şekilde konuşmayı öğrenir.

Çağın etkin öğrenme araçlarından video ise hem görsel hem de işitsel yoldan öğrenmeyi sağlamaktadır. Sözü edilen bu araçlar öğrenci kadar öğretmeninde yetişmesini sağlar.

Okul kitaplıklarında ders kitapları dışında yabancı dille ilgili kitaplar yok denecek kadar azdır. Oysa öğrencilerin dil düzeylerine uygun basitçe yazılmış kitaplar öğrencilere okuma alışkanlığı kazandırır, öğrencilerin sözcük kalıplarını yerinde kullanmayı öğrenmelerini sağlar. Tablo 29'un bulgularına göre öğretmenler ortaöğretim kurumlarında sözü edilen bu araç ve gereçlerin yeterli sayıda bulunmadığını belirtmektedirler. Bu yetersizliğin dil öğretimini engelleyen önemli güçlüklerden biri olduğu biçiminde yorum yapılabilir.

Yabancı dil öğretmenlerinin eğitim etkinliklerinde karşılaştıkları güçlüklerle ilgili ikinci denence, "sınıfların kalabalık olması eğitim ve öğretimi olumsuz yönde etkiler" şeklinde ifade edilmiştir. Bu denenceyi sınamak amacıyla yabancı dil öğretmenlerinin görüşleri alınmıştır. Öğretmenlerden alınan cevaplar değerlendirilip, bulgular

tabloda gösterilmiş ve yorumlanmıştır.

3. Yabancı Dil Öğretmenlerinin Kalabalık Sınıfların Eğitim ve Öğretimi Güçleştirdiği Görüşüne Katılma Derecesi

Araştırmanın kapsamına giren yabancı dil öğretmenlerinin 126'sı (%70) kalabalık sınıfların eğitim ve öğretimi güçleştirdiği görüşüne tam katılmakta, 40 (%22) bu görüşe genelde katılmaktadır. 11 öğretmen (%6) bu görüşe genelde katılmamakta, 4 öğretmen ise (%2) bu görüşe hiç katılmamaktadır.

Tablo 30 Yabancı dil öğretmenlerinin kalabalık sınıfların eğitim ve öğretimi güçleştirdiği görüşüne katılma derecesini göstermektedir.

TABLO 30

YABANCI DİL ÖĞRETMENLERİNİN KALABALIK SINIFLARIN EĞİTİM VE ÖĞRETİMİ GÜÇLEŞTİRDİĞİ GÖRÜŞÜNE KATILMA DERECEŚİ

Görüşe Katılma Derecesi	Öğretmen Sayısı N	Yüzde %
Tam Katılıyorum	126	70
Genelde Katılıyorum	40	22
Genelde Katılmıyorum	11	6
Hiç Katılmıyorum	4	2
Toplam	180	100

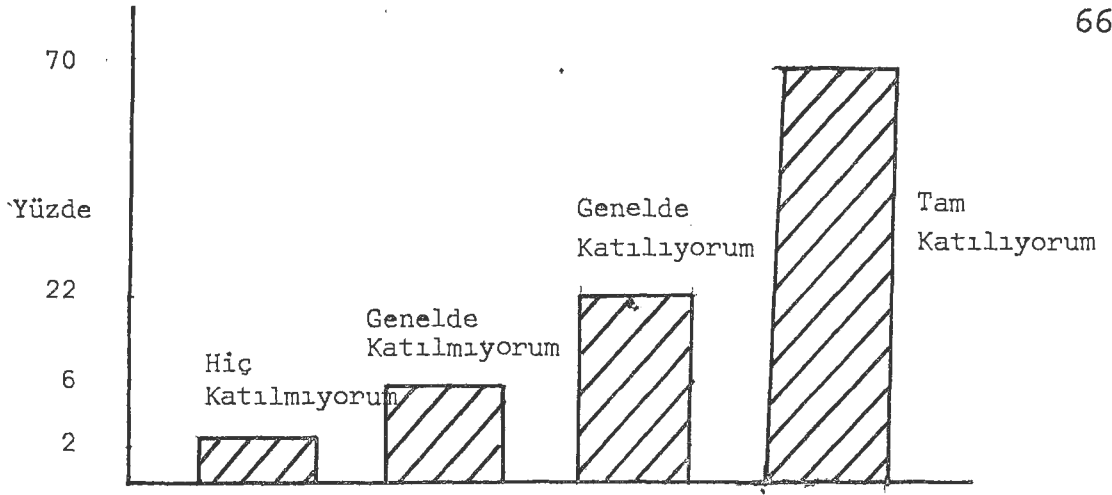
Tablo 30'un bulgularından yabancı dil öğretmenlerinin %92'sinin kalabalık sınıflarda etkin bir dil öğretimi yapılamayacağı görüşünde oldukları anlaşılmaktadır. Fransızca öğretmenlerinden oluşan %8 oranındaki öğretmen grubunun, Fransızca öğretiminin üçüncü sırada yer alması ve öğrenci azlığı nedeniyle bu görüşe katılmadığı anla-

şılmaktadır.

Modern dil öğretim yöntemlerine göre, bur sınıfta 20 öğrencinin bulunması gerekmektedir. Ancak Eskişehir'deki ortaöğretim kurumlarında bir sınıfta 40-50 öğrenci olduğu bilinmektedir. Yabancı dil dersinde bir öğrenciye en az 2-3 kez söz hakkı verilmesi gerekir. Öğretmenin öğrencilerle tek tek ilgilenmesi, öğrencinin aktif bir şekilde grup çalışmalarına katılması beklenmektedir. Oysa kalabalık sınıflarda öğrenciler öğretilmekte olan dil yeteneklerini (dinleme-anlama, konuşma, okuma-anlama, yazma) öğrenme olanağını hemen hemen bulamamaktadırlar. Kalabalık sınıflarda öğrenciye bir kez söz hakkı verilmekte ya da öğrenci aktif değilse bu olanağı hiç bulamamaktadır. Bu durumda etkin bir dil öğretimi yapıldığı söylenemez.

Yabancı dil öğretiminde öğrenilen sözcüklerin tekrarlanması-Pekiştirme- önemlidir. Kendisine söz hakkı düşmeyen öğrencinin derse ilgisi azalır, dikkati başka yönlere çevrilir. Oysa yabancı dil öğretiminde güdülenme önemlidir. Öğrenci öğrendiği sözcüğü tekrarlayarak pekiştirecek, öğrendiğini hissedince başka sözcükler öğrenmek için güdülenecektir. Pratik alışkanlığı-konuşma becerisi-yetersiz olan öğretmenlerin kalabalık sınıflara hakim olup dil öğretmek için çaba göstermesinin önemli bir tartışma konusu olduğu düşünülmektedir.

Tablo 30'un bulguları denenceyi doğrular niteliktedir. Yabancı dil öğretmenlerinin kalabalık sınıflarda yabancı dil öğretiminin güç olduğunun bilincinde oldukları ve %92 oranında öğretmenin bu görüşe katıldığı söylenebilir. Şekil 3 Yabancı dil öğretmenlerinin kalabalık sınıflarda dil öğretiminin güç olduğu görüşüne katılma derecesini göstermektedir.



Şekil 3.Yabancı Dil Öğretmenlerinin Kalabalık Sınıfların Dil Öğretimini Güçleştirdiği Görüşüne Katılma Derecesi.

"Öğrencilerin okudukları yabancı dile karşı olumsuz tutumları sınıf atmosferini etkilemektedir" şeklinde ifade edilen üçüncü denenceyi sınamak amacıyla yabancı dil öğretmenlerinin görüşleri alınmıştır. Bulgular değerlendirilip, bir tabloda gösterilmiş ve yorumlanmıştır.

4. Yabancı Dil Öğretmenlerinin, Öğrencilerin Yabancı Dil Öğretimine Karşı Olumsuz Tutumlarının Sınıf Atmosferini Etkilediği Görüşüne Katılma Derecesi

Anket sorularını cevaplayan yabancı dil öğretmenlerinin 61'i (%33,9) öğrencilerin yabancı dil öğretimine karşı olumsuz tutumlarının sınıf atmosferini etkilediği görüşüne tam katılmakta, 66'sı (%36,6) bu görüşe genelde katılmaktadır. 40 öğretmen (%22,2) bu görüşe genelde katılmamakta, 13 öğretmen ise (%7,3) bu görüşe hiç katılmamaktadır.

Tablo 31 Yabancı dil öğretmenlerinin, öğrencilerin dil öğretimine karşı olumsuz tutumlarının sınıf atmosferini etkilediği görüşüne katılma derecesini göstermektedir.

TABLO 31

YABANCI DİL ÖĞRETMENLERİNİN, ÖĞRENCİLERİN DİL
ÖĞRETİMİNE KARŞI OLUMSUZ TUTUMLARININ SINIF
ATMOSFERİNİ ETKİLEDİĞİ GÖRÜŞÜNE
KATILMA DERECEŚİ

Görüşe Katılma Derecesi	Öğretmen Sayısı N	Yüzde %
Tam Katılıyorum	61	33,9
Genelde Katılıyorum	66	36,6
Genelde Katılmıyorum	40	22,2
Hiç Katılmıyorum	13	7,3
Toplam	180	100

Tablo 31'in bulgularından, yabancı dil öğretmenlerinin %70'inin öğrencilerin yabancı dile karşı olumsuz tutumlarının sınıf atmosferini etkilediği görüşüne katıldıkları, %30 oranında öğretmenin ise bu görüşe katılmadığı anlaşılmaktadır.

Sınıf atmosferi, öğrencilerin öğretmene ve derse karşı genel tutumları, öğrencilerin bireysel farklılıklarından doğan davranışları ve öğretmenin öğrencilere ve derse karşı ilgisinden oluşmaktadır.

Öğrenci öğrenmek istemediği bir şeye karşı olumsuz davranışlara yönelmektedir. Öğrencinin bu tutumu diğer öğrencileri etkilemekte, onların derse ilgisini azaltmaktadır. Öğrencilerin ilgilerinin dağılması öğretmeni ve eğitim ortamını etkilemektedir. Mesleğinin bilincinde olan bir öğretmenden sınıf atmosferi içinde bir yandan öğrencilerini gerekli bilgi ve beceri ile donatmaya çalışması diğer yandan kişiliğiyle onları etkilemesi, ilgilerini derse çevirmesi, dersi onlara sevdirmesi beklenmektedir. Tablo 31'in bulgularına göre, yabancı dil öğretmenlerinin %70'inin bu durumun bilincinde oldukları söylenebilir. Bul-

gulardan %30 oranında öğretmen bu görüşe katılmadığı anlaşılmaktadır. Bu grupta toplanan öğretmenlerin sınıfların kalabalık olması nedeniyle olumsuz tutum gösteren öğrencilerin farkında olmadıkları düşünülebilir. Öğretmenlerin olumsuz tutum gösteren öğrencilere dikkat etmemelerinin nedeni, öğretmenlik meslek bilgilerinin yetersizliğine bağlı olabilir.

Yabancı dil öğretmenlerinin eğitim etkinliklerinde karşılaştıkları güçlüklerle ilgili dördüncü denence "Orta-öğretim kurumlarındaki yabancı dil öğretim programı süre ve içerik bakımından yeterlidir" şeklinde ifade edilmiştir. Denenceyi sınamak amacıyla öğretmenlerin görüşleri alınmıştır. Bulgular tablolarında gösterilip, yorumlanmıştır.

5. Yabancı Dil Öğretmenlerinin, Yabancı Dil Öğretim Programının Süre ve İçerik Bakımından Yeterliliği Görüşüne Katılma Derecesi

Ankette bu soruyu cevaplayan yabancı dil öğretmenlerinin 11'i (%6,3) yabancı dil öğretim programının süre ve içerik bakımından yeterliliği görüşüne tam katılmakta, 3'ü (%1,6) bu görüşe genelde katılmaktadır. 64 öğretmen (%35,7) bu görüşe genelde katılmamakta, 101 öğretmen ise bu görüşe hiç katılmamaktadır.

Tablo 32 Yabancı dil öğretmenlerinin, yabancı dil öğretim programının süre ve içerik bakımından yeterliliği görüşüne katılma derecesini göstermektedir.

TABLO 32

YABANCI DİL ÖĞRETMENLERİNİN YABANCI DİL ÖĞRETİM
PROGRAMININ SÜRE VE İÇERİK BAKIMINDAN
YETERLİLİĞİ GÖRÜŞÜNE KATILMA
DERECESİ

Görüşe Katılma Derecesi	Öğretmen Sayısı N	Yüzde %
Tam Katılıyorum	11	6,3
Genelde Katılıyorum	3	1,6
Genelde Katılmıyorum	64	35,7
Hiç Katılmıyorum	101	56,4
Toplam	180	100

Tablo 32'nin bulgularından yabancı dil öğretmenlerinin %92'sinin ortaöğretim kurumlarındaki yabancı dil öğretim programını süre ve içerik bakımından yeterli bulmadıkları anlaşılmaktadır.

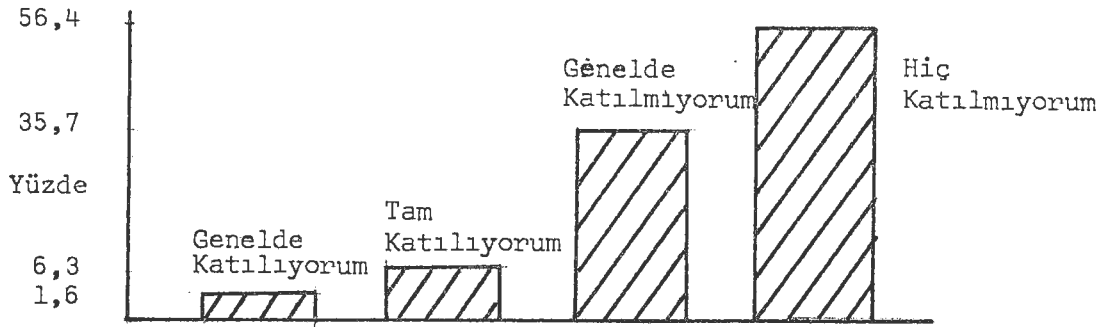
Okul müdürlüklerinden alınan bilgilere göre, özel amaçla yabancı dil öğretimi yapılan Anadolu Lisesi dışındaki ortaöğretim kurumlarından ortaokullarda haftada 3 saat, genel liselerde; birinci sınıfta haftada 6 saat, ikinci sınıfta 3 saat, üçüncü sınıfta haftada 2 saat, meslek liselerinde haftada 2 saat yabancı dil öğretimi yapılmaktadır. Etkin bir dil öğretimi için haftada 10 saat ya da daha fazla öğretim yapılması gerekir. Ortaöğretim kurumlarında uygulanan yabancı dil etkinliği ile öngörülen amaçlara ulaşmak olanaksız görülmektedir.

Ders programları hazırlanırken öğrencilerin ruhsal durumlarının göz önünde tutularak saptanması gerekir. Beden Eğitimi, atelye çalışmaları gibi bedensel yorgunluk veren derslerden sonra yabancı dil öğretiminin öğrenme açısından verimli olduğu söylenemez.

Program süre açısından değerlendirildiğinde, etkin bir dil öğretimi programı olmaktan uzak göstermelik bir program niteliği taşımakta olduğu izlenimi vermektedir.

Program içerik yönünden incelenirse, Tablo 28'in bulgularından da anlaşıldığı gibi programın bir bölümünü oluşturan kitapların niteliği öğretmenler tarafından beğenilmemektedir. Merkezi sistemin tek elden program dağıtımında öğretmenin katılımı olmamaktadır. Öğretmen bir içeriği niçin okuttuğunun, bu içerik ile hangi amaca ulaşmak istediğini açık bir şekilde bilmemektedir. Programda be- birli bir yöntem izlenmediğinden amaç, içerik ve uygulama sırasında tutarlılık görülmemektedir. Bu yetersizliklere dil bilgisi ve yöntem bilgisi yönünden yetersizliği eklenirse nitelikli dil öğretiminin gerçekleşmesi olanaksız görülmektedir.

Şekil 4 Yabancı dil öğretmenlerinin yabancı dil öğretim programının süre ve içerik bakımından yeterliliği görüşüne katılma derecesini göstermek amacıyla çizilmiştir.



Şekil 4.. Yabancı Dil Öğretmenlerinin Yabancı Dil Öğretim Programının Süre ve İçerik Bakımından Yeterliliği Görüşüne Katılma Derecesi.

Yabancı dil öğretmenlerinin eğitim etkinliklerinde karşılaştıkları güçlüklerle ilgili beşinci denence "Yabancı dil öğretmenlerine yönelik bugüne kadar yapılan hizmet-içi eğitim etkinlikleri genel görünümüyle öğretmenlerce yeterli bulunmamaktadır". şeklinde ifade edilmiştir. Denen- ceyi sınamak amacıyla öğretmenlerin görüşleri alınmıştır. Bulgular değerlendirilip, tabloda gösterilmiş ve yorumlan- mıştır.

6. Yabancı Dil Öğretmenlerinin Hazırlanan Hizmetiçi Eğitim Programlarının Genel Görünümüyle Öğretmenlerin İhtiyacını Karşılamadığı Görüşüne Katılma Derecesi

Araştırma kapsamına giren yabancı dil öğretmenlerinin 64'ü(%35,5) yabancı dil öğretimi ile ilgili hizmetiçi eğitim programlarının ihtiyacı karşılamadığı görüşüne tam katılmakta, 71'i (%39,4) bu görüşe genelde katılmakta, 32 öğretmen (%17,7) bu görüşe genelde katılmamaktadır. Bu görüşe 13 öğretmen (%7,2) hiç katılmamaktadır.

Tablo 33 Yabancı dil öğretmenlerinin hizmetiçi eğitim programlarının genel görünümüyle öğretmenlerin ihtiyacını karşılamadığı görüşüne katılma derecesini göstermektedir.

TABLO 33

YABANCI DİL ÖĞRETMENLERİNİN HİZMETİÇİ EĞİTİM
PROGRAMLARININ GENEL GÖRÜNÜMÜYLE
ÖĞRETMENLERİN İHTİYACINI
KARŞILAMADIĞI GÖRÜŞÜNE
KATILMA DERECEİ

Görüşe Katılma Derecesi	Öğretmen Sayısı N	Yüzde %
Tam Katılıyorum	64	35,5
Genelde Katılıyorum	71	39,6
Genelde Katılmıyorum	32	17,7
Hiç Katılmıyorum	13	7,3
Toplam	180	100

Tablo 33'ün bulgularından öğretmenlerin %75'inin 1985 yılına kadar Milli Eğitim Gençlik ve Spor Bakanlığı tarafından yaz aylarında düzenlenen yabancı dil eğitimi ile ilgili hizmetiçi eğitim programlarının genel görünümüyle öğretmenlerin ihtiyacını karşılamadığı görüşünde oldukları anlaşılmaktadır.

Yabancı dil öğretmenlerine yönelik hizmetiçi eğitim programları Türkiye'de belirli şehirlerde, yaz aylarında bir kaç haftalık programlar şeklinde düzenlenmiştir. Daha önce ilk ve orta öğretim kurumlarında görevli bütün öğretmenler için düzenlenen hizmetiçi eğitim programlarının değerlendirilmesi Özyürek (1981) tarafından yapılmıştır. Özyürek'in araştırmasının bulguları şunlardır.

Hizmetiçi eğitim programları başında ve sonunda geçerli bir değerlendirme yapılmamakta, öğretmenlerin dil bilgisi, öğretmenlik bilgisi gibi konularda düzeyleri saptanmamakta, nitelik farklılığı olan her öğretmen için aynı program uygulanmaktadır. Program süre, içerik açısından fizik olanaklar açısından yetersizdir.

Eskişehir'deki yabancı dil öğretmenlerinin hizmetiçi eğitim ihtiyaçlarını saptamak amacıyla yapılan bu araştırmada ise, tablo 12'nin bulgularından öğretmenlerin %47'sinin yurt içinde bir hizmetiçi eğitim programına katıldığı, katılanların %71'inin bu programlara bir kez katıldığı anlaşılmaktadır. Yabancı dil öğretmenlerinin hizmetiçi eğitim programlarına az sayıda katılmalarının nedeni, kendi izlenimleri ve başkalarının programları değerlendirmelerine bağlı olduğu düşünülmektedir.

Hizmetiçi eğitim programlarını yeterli bulan %25 oranındaki öğretmenin programlar hakkında yeterli bilgilerinin olmamasına ya da programlardan yararlanma oranı yetersiz olsa da eğitim ve öğretim ortamında bulunmaktan memnun olmalarına bağlanabilir. Ancak harcanan emek, süre, para gözönünde tutulursa hizmetiçi eğitim programlarını yeterli bulan öğretmen sayısının önemli olmadığı söylenebilir. Sonuç olarak bulgulardan hizmetiçi eğitim program-

larının öğretmenlerin ihtiyacını karşılayacak nitelikte olmadığı biçiminde bir yorum yapılabilir.

Ankette denenceler dışında, hizmetiçi eğitim etkinliğinin 12 Ağustos 1985 tarih ve 18840 Sayılı Resmi Gazete'de üniversitelere devredilmesinin yerinde bir karar olup olmadığı konusunda yabancı dil öğretmenlerine bir soru yöneltilmiştir. Alınan cevaplar değerlendirilip, bulgular tabloda gösterilmiştir. Bu soru Milli Eğitim Gençlik ve Spor Bakanlığı tarafından, öğretmenlerin görüşleri alınmadan verilen bu karar hakkında öğretmenlerin görüşlerini almak amacıyla sorulmuştur.

7. Yabancı Dil Öğretmenlerinin Hizmetiçi Eğitim Programlarının Üniversitelere Devredilmesinin Yerinde Bir Karar Olduğu Görüşüne Katılma Derecesi

Araştırmanın kapsamına giren öğretmenlerin 80'i (%44,5) hizmetiçi eğitim programlarının üniversitelere devredilmesinin yerinde bir karar olduğu görüşüne tam katılmakta, 61'i (%33,9) bu görüşe genelde katılmakta, 18'i (%10) bu görüşe genelde katılmamaktadır. Bu görüşe hiç katılmadığını belirten öğretmen sayısı 17 (%9,4) dir. Anket sorularıyla ilgili seçenekler dışında 4 öğretmen (%2,2) bu konuda -fikrim yok- cevabını vermektedir.

Tablo 34 Yabancı dil öğretmenlerinin hizmetiçi eğitim programlarının üniversitelere devredilmesinin yerinde bir karar olduğu görüşüne katılma derecesini göstermektedir.

TABLO 34

YABANCI DİL ÖĞRETMENLERİNİN HİZMETİÇİ EĞİTİM
PROGRAMLARININ ÜNİVERSİTELERE
DEVREDİLMESİNİN YERİNDE BİR
KARAR OLDUĞU GÖRÜŞÜNE
KATILMA DERECEŚİ

Görüşe Katılma Derecesi	Öğretmen Sayısı N	Yüzde %
Tam Katılıyorum	80	44,5
Genelde Katılıyorum	61	33,9
Genelde Katılmıyorum	18	10
Hiç Katılmıyorum	17	9,4
Fikrim Yok	4	2,2
Toplam	180	100

Tablo 34'ün bulgularından öğretmenlerin %78'inin hizmetiçi eğitim programlarının üniversitelere devredilmesinin yerinde bir karar olduğu görüşüne katıldıkları anlaşılmaktadır.

Ortaöğretim kurumlarına öğretmen yetiştiren yükseköğretim kurumlarının 2547 Sayılı Yükseköğretim Yasası ile üniversitelere bağlanması nedeniyle yabancı dil öğretmenlerinin bu kararı yerinde buldukları düşünülebilir. Öğretmenlerin %2,2'sinin olumsuz cevap vermesi bu konuda üniversitelerin bir uygulaması olmadığından öğretmenlerin yorum yapamadıkları söylenebilir. Bir fikri olmadığını belirten %2,2 oranındaki 4 öğretmeninde ilgili bir örnek olmadığından bu konuda kararsız oldukları biçiminde bir yorum yapılabilir.

Araştırmanın ilgili bulguları dışında bazı öğretmenler istek ve sorunlarını ankete ~~ek~~ledikleri notlarla dile getirmektedirler.

Yabancı dil öğretmenleri, en az 3-6 ay arasında

yurt dışında hizmetiçi eğitimle ilgili bir programa katılmanın zorunlu olduğunu belirtmektedirler.

Yabancı dil öğretmenlerinin bölgesel olarak Anadolu Üniversitesi'nden beklentileri vardır. Üniversitenin öğretmenlere dil öğretimi ile ilgili konferans, seminer, sunuş, gösteri gibi etkinliklerine katılmayı istemektedirler.

Anadolu Üniversitesi'nin Eskişehir ve çevre iller'deki yabancı dil öğretmenlerine hizmetiçi eğitim programı hazırlanıp uygulamasını beklemektedirler.

BÖLÜM V

ÖZET, YARGI VE ÖNERİLER

Bu bölümde, sırasıyla önceki bölümlerin kısa bir özeti yapılmakta, bulgulara dayalı olarak erişilen yargılar ve uygulamacılar ile araştırmacılar için öneriler verilmektedir.

Özet

Eskişehir'deki ortaöğretim kurumlarında görevli yabancı dil öğretmenlerinin "Konu Alanı ve Öğretmenlik Meslek Bilgisi" ile ilgili hizmetiçi eğitim ihtiyaçlarını saptamak ve eğitim, öğretim etkinliklerinde karşılaştıkları güçlükleri belirlemek bu araştırmanın temel konusunu oluşturmaktadır.

Bilim, teknoloji ve insan ilişkilerinin geliştiği çağımızda Türkiye'de yabancı dil öğretiminin önemi anlaşılmıştır. Bu araştırmada yabancı dil öğretiminde büyük rolü olan öğretici kadronun sahibolduğu niteliklerle, mesleğin gerektirdiği nitelikler arasında bir farkın olup olmadığı ve öğretmenlerin eğitim öğretimde karşılaştıkları güçlükleri saptamak amaçlanmıştır. Böylece bu araştırma ile daha sağlıklı bir yabancı dil öğretmeni yetiştirmeye ve halen görev yapmakta olan yabancı dil öğretmenlerine yönelik olarak Üniversitelerce hazırlanacak hizmetiçi eğitim programlarının hazırlanmasına katkıda bulunmak düşünülmektedir.

İlgili literatürün incelenmesi sırasında yabancı

dil öğretmenlerinin hizmetiçi eğitim ihtiyaçlarını ve eğitim öğretim etkinliklerinde karşılaştıkları güçlükleri belirlemeye yönelik olarak yapılmış bir araştırmaya rastlanmamıştır. Yapılan araştırmaların genellikle hizmetiçi eğitim programlarının niteliğini belirlemeye ve yabancı dil öğretim programlarının değerlendirilmesine yönelik oldukları saptanmıştır. Bu araştırma ile Eskişehir'deki ortaöğretim kurumlarında görevli olan yabancı dil öğretmenlerinin hizmetiçi eğitim ihtiyaçlarını ve eğitim öğretimde karşılaştıkları güçlükleri saptamakta, kalkınma planlarında hedeflenen eğitim politikasına yardımcı olunacağı umulmaktadır.

Araştırma probleminin üç ana boyutu şöyle ifade edilmiştir.

- A. Yabancı dil öğretmenlerinin konu alanı ile ilgili hizmetiçi eğitim ihtiyaçları var mıdır?
- B. Yabancı dil öğretmenlerinin öğretmenlik mesleği ile ilgili hizmetiçi eğitim ihtiyaçları var mıdır?
- C. Yabancı dil öğretmenlerinin eğitim ve öğretim etkinliklerinde karşılaştıkları güçlükler nelerdir?

Araştırmada bu üç boyuta ilişkin olarak 13 alt denence geliştirilmiştir. Araştırmanın evreni Eskişehir'de ortaöğretim kurumlarında görevli 227 Almanca, Fransızca ve İngilizce öğretmeninden; örneklem ise anket sorularını cevaplayan 180 öğretmenden oluşmuştur. Bilgi toplama aracı olarak 32 soruluk bir anket formu hazırlanmıştır. Elde edilen bilgilerin analizinde yüzdelik hesaplamalar yapılmıştır. İstatistiksel çözümlemeler sonunda elde edilen bulgular ve ilgili yorumlar dört başlık halinde verilmiştir.

A. Öğretmenlere İlişkin Temel Özellikler

Bulgulardan, İngilizcenin Eskişehir'de ortaöğre-

tim yüzeyinde ilk sırada yer aldığı saptanmıştır.

Yabancı dil öğretmenlerinin % 65'inin kadınlardan oluştuğu, öğretmenlik mesleğinin kadınların yaşam koşullarına uygun olması nedeniyle kadınlar tarafından tercih edildiği, erkeklerin ekonomik nedenlerden dolayı statüsü yüksek başka meslekleri tercih ettikleri anlaşılmıştır.

Yabancı dil öğretmenlerinin %79'unun üç yıllık Eğitim Enstitüsü mezunu olduğu, %91'inin 25-40 yaş arasında toplandığı ve %76'sının 6-17 yıl kıdeme sahib oldukları saptanmıştır. Sözü edilen bu öğretmenlerin, asıl amacı ortaöğretim kurumlarına öğretmen yetiştirmek olan Eğitim Enstitülerinden mezun oldukları belirlenmiştir. Ancak öğretmenlerin %56'sının eğitim ve öğretime siyasal etkenlerin karıştığı, eğitim ve öğretimin aksadığı dönemde mezun oldukları, bu nedenle araştırma kapsamına giren öğretmenlerin meslek bilgilerinin pek yeterli olmadığı anlaşılmıştır.

Yabancı dil öğretmenlerinin %75'inin, pedagojik formasyonu yükseköğrenimleri sırasında kazandıkları öğrenilmiştir.

Öğretmenler arasında öğretimini yaptıkları dilin konuşulduğu ülkelere gitme oranının çok düşük olduğu; öğretmenlerin yurt dışında ve yurt içinde hizmetiçi eğitim programına katılma oranının yetersiz olduğu anlaşılmıştır. Bulgulardan öğretmenlerin meslekle ilgili bilgilerini yenileme, geliştirme konularında bir çaba göstermedikleri saptanmıştır.

B. Konu Alanı Yönünden Öğretmenlerin Durumu

Yabancı dil öğretmenlerinin konu alanının esas öğeleri olan okuma, anlama, konuşma ve yazma yönündeki bilgilerinin yeterli düzeyde olmadığı; bu konularda hizmetiçi

eğitime ihtiyaçları olduğu anlaşılmıştır. Bulgulardan öğretmenlerin "Konu Alanı" ile ilgili bilgilerini geliştirmek için hizmetiçi eğitim programlarına katılmaya istekli oldukları anlaşılmıştır.

Öğretmenlerin, Konu Alanı'na yönelik bilgilerini geliştirmeye yarayan, yabancı dildeki yayınları izleme alışkanlıklarının ve yabancı kültür merkezleri ile iletişimlerinin yetersiz olduğu saptanmıştır.

C. Meslek Bilgisi Yönünden Öğretmenlerin Durumu

Araştırmanın ikinci ana denencesi ile ilgili bulgulara göre, farklı yükseköğretim kurumlarından mezun yabancı dil öğretmenlerinin öğretmenlik meslek bilgilerinin de birbirlerinden farklı olduğu anlaşılmıştır.

Yabancı dil öğretmenlerinin gençlerin psikolojik, zihinsel, bedensel gelişimleri hakkındaki bilgilerinin yetersiz olduğu, gençlerle iletişim kurmakta güçlük çektikleri ve öğretmenlerin bu konularda bir hizmetiçi eğitime ihtiyaçları olduğu saptanmıştır.

Yabancı dil öğretmenlerinin %90'ının, modern öğretim yöntemleri, araç-gereç kullanma, program geliştirme açısından bilgilerinin yetersiz olduğu; öğretmenlerin bu yetersizliklerini gidermeye açık oldukları ve bu konularda hizmetiçi eğitim programlarına katılmaya istekli oldukları saptanmıştır.

D. Yabancı Dil Öğretiminde Öğretmenlerin Karşılaştıkları Güçlükler

Yabancı dil öğretmenlerinin %73'ü yabancı dille ilgili basılı kaynakları nitelik yönünden, %86'sı ise araç-gereci sayıca yeterli bulmamaktadırlar.

Öğretmenlerin %72'si sınıfların kalabalık olduğunu

ve kalabalık sınıflarda yabancı dil öğretiminin verimsiz olduğunu ifade etmişlerdir.

Yeterli Konu Alanı ve Meslek Bilgisi'ne sahip olmayan öğretmenlerin, öğrencilerle yeterli iletişim kuramadıkları; öğretmenlerin %72'si derse karşı olumsuz tutumu olan öğrencilerin sınıf atmosferini olumsuz yönde etkilediklerini belirtmişlerdir.

Yabancı dil öğretmenlerinin %92'si, yabancı dil öğretim programını süre ve içerik açısından yeterli bulmadıklarını açıklamışlardır.

Yabancı dil öğretmenlerinin %75'i, öğretmenler için düzenlenen hizmetiçi eğitim programlarını yeterli bulmamış, %78'i ise, hizmetiçi eğitim programlarının Üniversitelere devredilmesinin yerinde bir karar olduğunu belirtmiştir.

Yargı

Bulgulara dayalı olarak erişilebilen yargılar problem boyutlarına bağlı olarak şöyle sıralanabilir.

1. Bakanlık tarafından yabancı dil öğretmenlerinin hizmetiçi eğitimlerine ilişkin olarak hazırlanan programlarda ön değerlendirme yapılmadığından genel olarak Yöntem Bilgisi'ne yönelik programlar hazırlandığı anlaşılmaktadır. Oysa yabancı dil öğretmenlerinin okuma, anlama, yazma, konuşma düzeylerinin yeterli olmadığı, her şeyden önce bu temel bilgilerini geliştirmek için hizmetiçi eğitime ihtiyaçları olduğu sonucuna varılmaktadır.

2. Yabancı dil öğretmenlerinin Konu alanı bilgi düzeylerini geliştirmeye yarayan yabancı dildeki yayınları izlemedikleri, yabancı kültür merkezleri ile iletişim kuramadıkları anlaşılmaktadır. Bakanlığın ve Kültür Merkezlerinin öğretmenlere Almanca, Fransızca, İngilizce olarak

periyodik yayınlar sağlamalarının, öğretmenlerle sürekli iletişim kurmalarının gerekli olduğu düşünülmektedir.

3. Yabancı dil öğretmenleri farklı yükseköğretim kurumlarından mezun olduklarından öğretmenlik Meslek Bilgisi düzeylerinin de farklı ve yetersiz olduğu anlaşılmaktadır. Bu nedenle öğretmenlerin gelişim ve öğrenme psikolojisi gibi konularda yeterli olmamaları, öğrencilerle yeterli iletişim kuramamaları, eğitim ve öğretim açısından sorunlar yaratabilir.

4. Yabancı dil öğretmenlerinin öğretim yöntemleri, araç-gereç kullanma, program geliştirme konularına ilişkin bilgileri yeterli olmadığından, öğretmenlerin bu konularda uygulamalı hizmetiçi eğitime ihtiyaçları olduğu düşünülmektedir.

5. Yabancı dille ilgili basılı kaynaklar nitelik, araç ve gereç sayı yönünden yeterli değildir. Bakanlığın öğretim malzemelerinin nitelik ve nicelik yönünden geliştirmesi gerekmektedir.

6. Yabancı dil öğretmenlerinin, sınıfların kalabalık olması nedeniyle öğrencilerle yeterli iletişim kuramadıkları anlaşılmaktadır. Verimli bir yabancı dil öğretimi için ideal yabancı dil öğretim ortamının sağlanmasının gerekliliği düşünülmektedir.

7. Ad çekme yöntemiyle zorunlu olarak bir yabancı dili seçen öğrencilerden bazılarının yabancı dile karşı olumsuz tutum göstererek sınıf atmosferini olumsuz yönde etkiledikleri anlaşılmaktadır. Öğrenmede güdülenme ve istek önemli bir rol oynadığından, yabancı dil seçme konusunda öğrencinin isteğine uygun davranmak yerinde olacaktır.

8. Yabancı dil öğretmenlerinin bir katkısı olmadan

hazırlanan yabancı dil öğretim programının süre ve içerik açısından yeterli olmadığı anlaşılmaktadır. Yabancı dil öğretim programlarının süre ve içerik açısından yeniden gözden geçirilmesi gerektiği, programların göstermelik bir program olmaktan kurtarılmasının zorunlu olduğu düşünülmektedir.

9. Bakanlık tarafından 1985 yılına kadar yabancı dil öğretmenleri için düzenlenen hizmetiçi eğitim programları genel olarak yeterli görülmemektedir. Bu nedenle Üniversitelerin yeni hizmetiçi eğitim programlarını hazırlarken bu yetersizlikleri gözönünde bulundurmaları gerekmektedir.

10. Yabancı dil öğretmenlerinin hizmetiçi eğitim programlarına katılmaya istekli oldukları, hizmetiçi eğitim programlarının Üniversitelere devredilmesinin yerinde bir karar olduğu görüşüne katıldıkları anlaşılmaktadır. Öğretmen yetiştiren yükseköğretim kurumlarının Üniversitelere bağlanmasına paralel olarak hizmetiçi eğitim programlarının da Üniversitelere devredilmesinin yerinde bir karar olduğu söylenebilir.

Uygulayıcılar İçin Öneriler

1. Bakanlığın merkezi yönetim sistemi, yabancı dil öğretmenleri için bilgi düzeylerini ön değerlendirme ile saptayıp belirli ~~özelliklerle~~ ~~özelliklerle~~, hizmetiçi eğitim programları düzenlenmelidir.

2. Eskişehir'deki yabancı dil öğretmenleri için hizmetiçi eğitim programı niteliğinde kurs ve seminerler düzenlenmesinde İl'deki Anadolu Üniversitesi'nin olanaklarından yararlanılmalıdır.

3. Bakanlık tarafından yabancı dil öğretmenlerinin

yabancı dildeki okuma, anlama gücünü geliştirebilmek için periyodik yayınlar sağlanmalıdır.

4. Yabancı dil öğretmenlerine yurt dışında kurs ve seminerlere katılma olanağı sağlanmalıdır.

5. Yabancı dil ders saatleri arttırılıp, sınıflarda öğrenci sayısı azaltılmalıdır.

6. Öğretim malzemesinin niteliği ve niceliği yükseltilmelidir.

Araştırmacılara Öneriler

Bu araştırma sadece Eskişehir İli'ndeki ortaöğretim kurumlarında görevli yabancı dil öğretmenlerinin hizmetiçi eğitim ihtiyaçlarını saptamaya yöneliktir. Bu nedenle araştırmacılar,

1. Türkiye'deki tüm yabancı dil öğretmenlerinin hizmetiçi eğitim ihtiyaçlarını saptamaya yönelik araştırmalar yapmalıdırlar.

2. Üniversitelerce düzenlenecek hizmetiçi eğitim programlarının verimini saptamaya yönelik araştırmalar yapılmalıdırlar.

3. Üniversitelere yardımcı olmak amacıyla yeni bir hizmetiçi eğitim program modeli geliştirmelidir.

EKLER

EK	<u>Sayfa</u>
A. ANADOLU ÜNİVERSİTESİ SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ- DEN ARAŞTIRMA YAPMAK İÇİN YAZILAN İZİN DİLEK - ÇESİ	85
B. ANADOLU ÜNİVERSİTESİ SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜ - SÜNDEN ALINAN İZİN BELGESİ	86
C. ESKİŞEHİR MİLLİ EĞİTİM GENÇLİK VE SPOR MÜDÜRLÜ- ĞÜNDEN ALINAN İZİN BELGESİ	87
Ç. ARAŞTIRMA KAPSAMINA GİREN YABANCI DİL ÖĞRETMEN- LERİNİN GÖREV YAPTIKLARI OKULLARIN LİSTESİ	88
D. ÖĞRETMENLERE UYGULANAN ANKET FORMU	89

EK A

20.2.1986

Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü
Müdürlüğüne,

Eskişehir'deki Ortaöğretim kurumlarında görevli yabancı dil öğretmenlerinin hizmetiçi eğitim ihtiyaçları ve eğitim etkinliklerinde karşılaştıkları güçlükler ile ilgili Yüksek Lisans tezi hazırlamaktayım. Yabancı dil öğretmenlerine anket uygulayabilmem için Milli Eğitim Gençlik ve Spor Müdürlüğü'nden gerekli iznin tarafınızdan sağlanmasını arz ederim.

Dürnev YAZICIOĞLU

Anadolu Üniversitesi Sosyal
Bilimler Enstitüsü, Eğitim
Bilimleri Yüksek Lisans Öğrencisi

EK B

T.C.

ANADOLU ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜ

Sayı : 412/30

Tarih : 25.2.1986

İlgili Makama,

Enstitümüz Eğitim Bilimleri Yüksek Lisans öğrenci Dürnev YAZICIOĞLU, "Eskişehir ilindeki Ortaöğretim kurumlarındaki yabancı dil öğretmenlerinin hizmetiçi eğitim ihtiyaçları ve sorunları" dır. Konusunda Yüksek Lisans tezini hazırlamaktadır.

Kendisine gerekli iznin verilmesini ve yardımcı olunmasını arz ve rica ederim.

Doç.Dr.Fazıl TEKİN
Enstitü Müdürü

EK C

T.C.

E S K İ Ş E H İ R İ L İ
Milli Eğitim Gençlik ve Spor Müdürlüğü

Sayı :Kült.Orta-
Konu :Dürnev Yazıcioğlu

Eskişehir

İL MAKAMINA
ESKİŞEHİR

Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Eğitim Bilimleri Yüksek Lisans öğrencisi Dürnev Yazıcioğlu,"Eskişehir İli'ndeki Ortaöğretim Kurumlarındaki yabancı dil öğretmenlerinin hizmetiçi eğitim ihtiyaçları ve sorunları" konusunda Yüksek Lisans tezini hazırlamakta olduğundan kendisine gerekli izin verilmesi hakkında Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Müdürlüğü'nden alınan 25.2.1986 tarih ve 412/30 sayılı yazı örneği ilişikte sunulmuştur.

Adı geçene okullarımızda tezini yapması için gerekli izin verilmesi Müdürlüğümüzce uygun görülmüştür.

Makamınızca da uygun görüldüğü takdirde adı geçen öğrenciye gerekli iznin verilmesini müsaadelerinize arz ve teklif ederim.

Yusuf SADIK
Milli Eğitim Gençlik ve
Spor Müdür Vek.

O L U R:
13.3.1986

Alim KOÇER
Vali Yardımcısı
Vali Adına

13.MAR.1986 Memur :N.GÜR
13.MAR.1986 Şef :N.YÖRÜK
13.MAR.1986 Şb.Md.:Y.ERDOĞAN

EK Ç

ARAŞTIRMA KAPSAMINA GİREN YABANCI DİL ÖĞRETMENLERİNİN
GÖREV YAPTIKLARI OKULLARIN LİSTESİ

1. Atatürk Ortaokulu
2. Emek Ortaokulu
3. Çamlıca Ortaokulu
4. Mehmet Akif Ersoy Ortaokulu
5. Mehmetçik Ortaokulu
6. 19 Mayıs Ortaokulu
7. Osmangazi Ortaokulu
8. Sami Sipahi Ortaokulu
9. Tepebaşı Ortaokulu
10. Tunalı Ortaokulu
11. Yeşiltepe Ortaokulu
12. Battalgazi İlköğretim Okulu
13. Mimar Sinan İlköğretim Okulu
14. Mustafa Kemal İlköğretim Okulu
15. Ahmet Kanatlı Lisesi
16. Atatürk Lisesi
17. Bahçelievler Lisesi
19. Mustafa Kemal Lisesi
20. Süleyman Çakır Lisesi
21. Gazi Lisesi
22. Anadolu Lisesi
23. Atatürk Endüstri Meslek Lisesi
24. Yunus Emre Endüstri Meslek Lisesi
25. Turgut Reis Endüstri Meslek Lisesi
26. Dördüncü Endüstri Meslek Lisesi
27. Kız Meslek Lisesi
28. Motor Meslek Lisesi
29. Ticaret Lisesi
30. İmam Hatip Lisesi

EK D

AÇIKLAMA

Sayın Meslektaşım,

Daha iyi bir yabancı dil öğretimi gerçekleştirmeye yardımcı olmak için meslektaşlarımızın alanları, pedagojik (mesleki) formasyonları ve diğer sorunları ile ilgili bir araştırma yapma gereği duyulmuştur. Anket, Anadolu Üniversitesi'nde sürdürülen bir yüksek lisans tezine gerekli verileri sağlamak için hazırlanmıştır. Tamamen öğretmen algılarına dayanan anket dört bölümden oluşmaktadır. Birinci bölümde, yabancı dil öğretmenlerinin mevcut durumu; ikinci bölümde, yabancı dil öğretmenlerinin yabancı dil bilgisine (alan bilgisi) dayanan hizmetiçi eğitim ihtiyaçları, üçüncü bölümde, pedagojik formasyona (öğretmenlik meslek bilgisi) dayanan hizmetiçi eğitim ihtiyaçları; dördüncü bölümde, eğitim etkinliklerinde karşılaştıkları sorunlar yer almaktadır.

Anket formunu dikkatle doldurmak suretiyle yabancı dil öğretimini olumsuz yönde etkileyen sorunlarımızın ortaya çıkmasına, bu sorunların yetkililere iletilmesi ile nitelikli bir hizmetiçi eğitimin sağlanmasına katkıda bulunabilirsiniz. Bilgiler kişilerle ilgili olmadığından kesinlikle bilimsel amaçların dışında kullanılmayacaktır. Anketin hiç bir bölümüne ADINIZI SOYADINIZI YAZMAYINIZ. Bu takdirde daha samimi ve objektif cevaplar vereceğinizi umar, ilgi ve yardımlarınız için teşekkür ederim.

Dürnev YAZICIOĞLU
Anadolu Üniversitesi
Eğitim Fakültesi
Fransızca Öğretim Görevlisi
ESKİŞEHİR

A N K E T

BÖLÜM A

Aşağıdaki sorularla ilgili seçeneklerden durumunuza uygun olanın karşısına (x) işareti koyunuz. Lütfen birden fazla seçenek işaretlemeyiniz.

1. Çalıştığınız okulun adı ? (yazınız)

.....

2. Okuttuğunuz yabancı dilin türü

() Almanca

() Fransızca

() İngilizce

3. Yaşınız ?

() a. 25 ve daha az

() e. 41-45

() b. 26-30

() f. 46-50

() c. 31-35

() g. 51 ve üstü

() d. 36-40

4. Öğretmenlik mesleğinde toplam hizmet süreniz ?

() a. 0-5 yıl arası

() d. 13-23 yıl arası

() b. 6-11 yıl arası

() e. 24 ve üstü

() c. 12-17 yıl arası

5. Cinsiyetiniz ?

() a. Kadın

() b. Erkek

6. Mezun olduğunuz okulun türü ?

() a. Fakülte

() b. Yabancı Diller Yüksek Okulu

() c. Üç yıllık Eğitim Enstitüsü

() d. İki yıllık Eğitim Enstitüsü

() e. Hızlandırılmış öğretim yapılan Eğitim Enstitüsü

() f. Mektupla öğretim

() g. Başka

7. Pedagojik formasyonunuzu (öğretmenlik meslek bilgisi) nasıl kazandınız ?
- () a. Kendi tecrübelerimle
- () b. Hizmetiçi eğitim kurslarına katılarak
- () c. Mezuniyetten sonra sertifika alarak
- () d. Yükseköğrenim sırasında pedagojik formasyon dersleri alarak
8. Yurt dışında, yabancı dil öğretimi ile ilgili bir hizmetiçi eğitim programına katıldınız mı?
- () a. Evet () b. Hayır
9. Yurt içinde, yabancı dil öğretimi ile ilgili bir hizmetiçi eğitim programına katıldınız mı?
- () a. Evet () b. Hayır
- × Cevabınız evet ise;
10. Hizmetiçi eğitim programına kaç kez katıldınız?
- () a. Bir kez () c. Üç kez
- () b. İki kez () d. Daha fazla
11. Katıldığınız hizmetiçi eğitim programının içeriği ?
- () a. Yabancı dil bilgisi (alan bilgisi)
- () b. Pedagojik formasyon (meslek bilgisi)
- () c. Yabancı dil bilgisi Yöntem bilgisi
- () d. Başka (adını yazınız).

BÖLÜM B

Bu bölüm, öğretmenlerin yabancı dil bilgileri (alan bilgisi) ile ilgili hizmetiçi eğitim ihtiyaçlarını saptamayı amaçlamaktadır. Cevapların doğru ya da yanlış olanı yoktur. İfade edilen her görüş için dört seçenek verilmiştir. Durumunuza en uygun olan seçenekten birini daire içine alınız.

	Çok A	Oldukça B	Biraz C	Hiç D
1. Okuduğunuz bir metni anlama bakımından kendinizi yeterli buluyor musunuz?	A	B	C	D
2. Dinlediğiniz bir konuşmayı anlama bakımından kendinizi yeterli buluyor musunuz?	A	B	C	D
3. Düşündüğünüz bir konuyu anlatma bakımından kendinizi yeterli buluyor musunuz?	A	B	C	D
4. Düşündüğünüz bir konuyu yazma bakımından yeterli buluyor musunuz?	A	B	C	D
5. Hizmetiçi eğitim kursları ile öğretmenlerin yabancı dil bilgilerini geliştirebilecekleri görüşüne katılıyor musunuz?	A	B	C	D
6. Yabancı dildeki yayınları izleme alışkanlığınızı yeterli buluyor musunuz?	A	B	C	D
7. Yabancı kültür merkezleri ile iletişim kurabiliyor musunuz?	A	B	C	D

BÖLÜM C

Bu bölüm, bir yabancı dil öğretmeninin pedagojik formasyonu (öğretmenlik meslek bilgisi) ile ilgili hizmetiçi eğitim ihtiyacını saptamayı amaçlamaktadır.

Cevapların doğru ya da yanlış olanı yoktur. Bu nedenle durumunuza en uygun olan seçeneği işaretleyiniz. İfade edilen her görüşün karşısında dört seçenek vardır. Bu seçeneklere göre tam katılıyorsanız "A" seçeneğini, görüşe tam katılmıyorsanız fakat genellikle katılma yönünde bir eğiliminiz varsa "B" seçeneğini, görüşten emin değilseniz genellikle katılmama eğiliminiz varsa "C" seçeneğini, görüşe hiç katılmıyorsanız "D" seçeneğini daire içine alınız.

	Tam Katılı- mıyorum	Genelde Katılı- yorum	Genelde Katılmı- yorum	Hiç Katıl- mıyorum.
1.Yabancı dil öğretmenlerinin pedagojik formasyonu birbirinden farklıdır.	A	B	C	D
2.Pedagojik formasyon yetersizliği eğitim ve öğretim etkinliklerinde yetersizliklere neden olur.	A	B	C	D
3.Öğretmenlerin;gençlerin bedensel zihinsel ve psikolojik gelişmeleri hakkında bilgileri yeterli değildir.	A	B	C	D
4.Öğretmenler,öğrencilerle iletişim kurmakta güçlük çekmektedirler.	A	B	C	D
5.Öğretmenler modern öğretim yöntemleri ile ilgili hizmetiçi eğitime ihtiyaç duymaktadırlar.	A	B	C	D

Tam	Genelde	Genelde	Hiç
Katılı-	Katılı-	Katılmı-	Katıl-
miyorum	yorum	yorum	miyorum.

6.Öğretmenler modern

araç ve gereçleri kul-
lanma ile ilgili hiz-
metiçi eğitime ihtiyaç
duymaktadırlar.

A

B

C

D

7.Öğretmenler program ge-

liştirme açısından hiz-
metiçi eğitime ihtiyaç
duymaktadırlar.

A

B

C

D

BÖLÜM D

Bu bölümde yabancı dil öğretmenlerinin eğitim ve öğretim etkinliklerinde karşılaştıkları sorunları saptamak amaçlanmaktadır. Cevapların doğru ya da yanlış olanı yoktur. Bu nedenle sizce uygun olan seçenekten birini seçiniz.

	<u>Tam Katılı- mıyorum</u>	<u>Genelde Katılı- yorum</u>	<u>Genelde Katılmı- yorum</u>	<u>Hiç Katıl- mıyorum.</u>
1.Yabancı dil öğretimi için gerekli olan basılı kaynakların niteliği yeterlidir.	A	B	C	D
2.Yabancı dil öğretimi için gerekli mevcut araçlar sayıca yeterlidir.	A	B	C	D
3.Sınıfların kalabalık olması eğitim ve öğretimi güçleştirmektedir.	A	B	C	D
4.Öğrencilerin yabancı dil öğretimine karşı olumsuz tutumları sınıf atmosferini etkilemektedir.	A	B	C	D
5.Orta öğretim kurumlarındaki yabancı dil öğretim programı süre ve içerik bakımından yeterlidir.	A	B	C	D
6.Yabancı dil öğretmenleri için hazırlanan hizmetiçi eğitim programları genel olarak (içerik,süre,yöntem,fizik olanaklar) öğretmenlerin ihtiyacını karşılamaktadır.	A	B	C	D
7.Hizmetiçi eğitim programlarının Üniversitelere devredilmesi yerinde bir karardır.	A	B	C	D

KAYNAKÇA

- Aksan, Doğan. Her Yönüyle Dil: Ana Çizgileriyle Dilbilim I. Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları, No:439,1977.
- Aksu, Meral. Füsun Akarsu."Anadolu Liselerinin Mevcut Durumuna İlişkin Bir Çalışma."Ankara: Eğitim ve Bilim Dergisi, Cilt 10, Eylül 1985.
- Alıç, Mehmet."Okul Müdürünün Liderlik Davranışları ile Öğretmen Morali Arasındaki İlişkiler,"Yayınlanmamış Doktora tezi, Ankara:Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi, 1983.
- Alkan, Cevat."Öğretmen Eğitimi,"Ankara: Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi. Sayı 1-4, Cilt 9 1977.
- Aytuna,A.Hasip. Orta Dereceli Okullarda Öğretmenlik ve Problemleri. Ankara: Milli Eğitim Basımevi, 1969.
- Başaran,İ.Ethem. Hizmetiçi Eğitim Araştırması. Ankara: Ayyıldız Matbaası A.Ş. 1966.
- Başdoğan, Hüseyin."Orta Dereceli Okullarda Görev Yapan Matematik ve Fen Öğretmenlerinin Hizmetiçi Eğitim Sorunları," Ankara: Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Kütüphanesi, No:49, 1979.
- Başkan, Özcan. Yabancı Dil Öğretimi. İstanbul: Edebiyat Fakültesi Basımevi, No:1475, 1969.
- Ceyhan, Erdal."Yabancı Dil Öğretmenlerinin Yetiştirilmesi" Eskişehir: İzlem Yabancı Dil Öğretimi Dergisi, sayı:4, 1980.
- Dalgalian, Gilbert. Simonne Lieutaut.Francois Weiss. Pour Un Nouvel Enseignement Des Langues Et Une Nouvelle Formation Des Enseignants. Paris: Clé International,1981

- Demirel, Özcan. "Ortaöğretimde Yabancı Dil Programlarının Değerlendirilmesi, "Ankara: Doktora Tezi. Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi, 1979.
- Doğan, Hıfzı. Öğrenci, Öğretmen ve Program Yönünden Türk Ortaöğretim Sisteminin Değerlendirilmesi. İstanbul: Milli Eğitim Basımevi, 1972.
- Ekmekçi, F.Özden. "Yabancı Dil Eğitimi Kavram ve Kapsamı," Ankara: Türk Dili Dergisi, Dil Öğretimi Özel Sayısı Sayı: 379-380, Temmuz-Ağustos, 1983.
- Ertay, Mustafa. "Ortaöğretimde Yabancı Dil Öğretimi Sorunları, "Eskişehir: İzlem Yabancı Dil Öğretimi Dergisi, Sayı: 2, 1979.
- _____. "Yükseköğretimde Yabancı Dil Öğretimi Sorunları," Eskişehir: İzlem Yabancı Dil Öğretimi Dergisi, Sayı:4, 1980.
- Ertürk, Selahattin. On Yıl Öncesine Kıyasla Öğretmen Davranışları, Ankara: T.C. Milli Eğitim Bakanlığı Planlama-Araştırma ve Koordinasyon Dairesi Başkanlığı, 1970.
- Karasar, Niyazi. Bilimsel Araştırma Yöntemi, Kavramlar, İlkeler, Teknikler. Ankara:Matbaş Matbaacılık ve Ambalaj Sanayi, 1982.
- _____. Araştırmalarda Rapor Hazırlama Yöntemi:Kavramlar, İlkeler, Teknikler. Ankara:P.K.33, 1979.
- Kaya, Yahya Kemal. Eğitim Yönetimi. Kuram ve Türkiye'deki Uygulama. Ankara: Türkiye ve Orta Doğu Amme İdaresi Enstitüsü, Doğan Basımevi, 1979.
- Koçer, Hasan Ali. Türkiye'de Öğretmen Yetiştirme Problemi Ankara: Yargıçoğlu Matbaası, 1967.
- Küçükahmet, Leyla. Öğretmen Yetiştiren Kurum Öğretmenlerinin Tutumları. Ankara: Ankara Üniversitesi Basımevi, 1976.

- Özgüven, İ. Ethem. Araştırmada, Seçmede, Psikolojik Danışma-
da Görüşme İlke ve Teknikleri. Ankara: İleri Matbaası,
1980.
- Özyürek, Leyla. Öğretmenlere Yönelik Hizmetiçi Eğitim Prog-
ramlarının Etkinliği. Ankara: Ankara Üniversitesi Ba-
sımevi, 1981.
- _____. Öğretim İlke ve Yöntemleri. Ankara: Ankara Üniver-
sitesi Basımevi, 1983.
- Sebüktekin, Hikmet. "Yabancı Dil Öğretmeni Yetiştirme ve
Hizmetiçi Eğitimi," Ankara: Ortaöğretim Kurumlarında
Yabancı Dil Öğretimi ve Sorunları, TED Yayınları, Şa-
fak Matbaası, 1983.
- Taymaz, Haydar. "Eğitim Personelinin Hizmetiçi Eğitimi,"
Ankara: Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi,
Sayı:8, 1975.
- Varış, Fatma. Eğitimde Program Geliştirme. Ankara: Ankara
Üniversitesi Basımevi, 1978.

Yasa ve Yönetmelikler

- T.C. Milli Eğitim Bakanlığı Tebliğler Dergisi, Ankara:
Sayı: 1747, 4 Haziran 1973.
- T.C. Milli Eğitim Bakanlığı Tebliğler Dergisi, Ankara:
Sayı: 2145, 15 Ağustos 1983.
- "Yükseköğretim Yasası" Ankara: Resmi Gazete, Sayı: 17506
6 Kasım 1981.
- "Eğitim Kurumları Öğretmen ve Yöneticilerine Yükseköğre-
tim Kurumları'na Yaptırılacak Hizmetiçi Eğitime Dair
Yönetmelik" Ankara: Resmi Gazete, Sayı: 18840.
12 Ağustos, 1985.
- Milli Eğitim Temel Kanunu. Ankara: Sayı: 14578. 24 Haziran
1973.